

MINISTERSTWO KLIMATU I ŚRODOWISKA

DEKLARACJA ŚRODOWISKOWA ZA ROK 2024

ul. Wawelska 52/54

00-922 Warszawa

Data – 2025 r.

Spis treści

1.	SŁOWO WSTĘPNE	3
2.	MINISTERSTWO KLIMATU I ŚRODOWISKA – ZADANIA I DZIAŁALNOŚĆ	4
3.	EKOLOGICZNE PODSTAWY DZIAŁANIA MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA	7
4.	ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE W MINISTERSTWIE KLIMATU I ŚRODOWISKA	10
5.	DOKUMENTACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO – KSIĘGA SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO (KSZŚ)	11
6.	UCZESTNICTWO PRACOWNIKÓW W SYSTEMIE EMAS	12
7.	WYMAGANIA PRAWNE DOTYCZĄCE MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA	13
8.	ASPEKTY ŚRODOWISKOWE BEZPOŚREDNIE I POŚREDNIE	14
8.1.	BEZPOŚREDNIE ASPEKTY ŚRODOWISKOWE	14
8.2.	POŚREDNIE ASPEKTY ŚRODOWISKOWE WYNIKAJĄCE ZE STATUTOWEJ DZIAŁALNOŚCI MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA	16
8.3.	ASPEKTY ŚRODOWISKOWE POŚREDNIE Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI DOSTAWCÓW NA RZECZ MKiŚ ORAZ INNYCH STRON FUNKCJONUJĄCYCH NA TERENIE MKiŚ (PODNAJEMCY, MIESZKAŃCY, GOŚCIE)	18
9.	CELE ZWIĄZANE Z ASPEKTAMI ŚRODOWISKOWYMI	18
10.	DANE ŚRODOWISKOWE	22
10.1.	KLUCZOWE WSKAŹNIKI W ZAKRESIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ	23
10.1.1.	KLUCZOWE WSKAŹNIKI ZUŻYCIA ENERGII	23
10.1.2.	KLUCZOWE WSKAŹNIKI EMISJI Z SAMOCHODÓW MKiŚ	25
10.2.	WSKAŹNIKI ZUŻYCIA WODY	26
10.3.	WSKAŹNIKI GOSPODARKI ODPADAMI	28
10.4.	ZAPLECZE TECHNICZNE I MATERIAŁY ROBOCZE	31
10.5.	WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI MATERIAŁOWEJ	31
11.	DZIAŁANIA EMAS W OBSZARZE EDUKACJI	32
11.1.	PRZYKŁADOWE AKCJE I KAMPANIE EDUKACYJNE SKIEROWANE DO SPOŁECZEŃSTWA	32
11.1.1.	KAMPANIE EDUKACYJNO-INFORMACYJNE	32
11.2.	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA EDUKACYJNO-INFORMACYJNE SKIEROWANE DO PRACOWNIKÓW I REALIZOWANE PRZEZ PEŁNOMOCNIKA DS. EMAS	41
12.	DZIAŁANIA EMAS W OBSZARZE OCHRONY ŚRODOWISKA I KLIMATU ORAZ KSZTAŁTOWANIA I KORZYSTANIA ZE ŚRODOWISKA	43
13.	KONTAKT W MINISTERSTWIE KLIMATU I ŚRODOWISKA	46
14.	WAŻNOŚĆ DEKLARACJI ŚRODOWISKOWEJ	47
15.	SPIS RYSUNKÓW	48
16.	SPIS TABEL	48

1. Słowo wstępne

Szanowni Państwo,

Nasze Ministerstwo od 14 lat posiada wdrożony i funkcjonujący system ek zarządzania i audytu EMAS, w ramach którego realizujemy działania proekologiczne, jednocześnie spełniając najwyższe wymagania w zakresie ochrony środowiska.

Troska o środowisko i klimat, efektywne korzystanie z zasobów i surowców oraz minimalizowanie negatywnego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska, to elementy naszych codziennych działań. Uzupełnieniem tych prac jest edukacja ekologiczna oraz szerzenie dobrych praktyk środowiskowych.

Zachęcam Państwa do zapoznania się z niniejszą Deklaracją środowiskową za 2024 r., która prezentuje najważniejsze ze realizowanych przez nas działań, zgodnych z Polityką środowiskową Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Monika Dziadkowiec

Dyrektor Generalna

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

2. Ministerstwo Klimatu i Środowiska – zadania i działalność

Kształtujemy zasoby środowiska naturalnego w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju, rozwijamy postawy proekologiczne oraz tworzymy nowoczesną politykę klimatyczno-energetyczną państwa.

MISJA

Dążymy do wdrożenia idei zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa energetycznego kraju, w którym wartością jest środowisko naturalne, narzędziem gospodarka niskoemisyjna i wspieranie innowacji, a celem poprawa jakości życia oraz zachowanie wspólnego dziedzictwa naturalnego dla obecnych i przyszłych pokoleń.

WIZJA

Rozwój i korzyści społeczne:
Jesteśmy zorientowani na korzyści społeczne wynikające z ochrony zasobów naturalnych oraz rozwoju niskoemisyjnych źródeł energii.

Odpowiedzialność:
Kreujemy świat czysty i zdrowy oparty na szacunku do środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju.

Profesjonalizm:
Opracowujemy i rozpowszechniamy regulacje z zakresu ochrony klimatu i środowiska oraz racjonalnego wykorzystywania jego zasobów.

WARTOŚCI

Podstawy prawne działania

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest urzędem administracji rządowej działającym na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 1734) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2020 r. w sprawie przekształcenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 2005). Urząd

obsługuje Ministra Klimatu i Środowiska. Szczegółowy zakres zadań Ministerstwa, czyli komórek organizacyjnych wchodzących w jego skład, został ustalony w zarządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 lipca 2024 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. Urz. Min. Klim. i Środ. poz. 43 oraz z 2025 r. poz. 7 i 19). Zasady funkcjonowania i tryb działania określa regulamin organizacyjny Ministerstwa stanowiący załącznik do ww. zarządzenia. Ministerstwo, będąc urzędem administracji rządowej, funkcjonuje w oparciu o zasady określone w: ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409), ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. poz. 2021 r. poz. 1129, z późn. zm.).

Podstawy prawne działania Ministerstwa Klimatu i Środowiska dostępne są na stronie <https://bip.mos.gov.pl/ministerstwo/podstawy-prawne-dzialania/ministerstwo-klimatu-i-srodowiska/>

Status prawny

Statut Ministerstwa określa zarządzenie nr 78 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 czerwca 2024 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Klimatu i Środowiska (M.P. poz. 556).

Inne regulacje prawne dotyczące organizacji Ministerstwa Klimatu i Środowiska to: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. - rozdział VI (Dz. U. poz. 483, sprost. Dz. U. z 2001 r. poz. 319), ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1188, z późn. zm.), ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2512, z późn. zm.), rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 2726).

Szczegółowy zakres zadań Ministerstwa

System ekozarządzania i audytu EMAS obejmuje działalność Ministerstwa Klimatu i Środowiska jako urzędu administracji rządowej, zapewniającego obsługę ministra właściwego ds. klimatu i środowiska oraz infrastrukturę stanowiącą zaplecze organizacyjno-techniczne do realizacji zadań Ministra¹⁾. System ten obejmuje również świadczenie usługi podnajmu powierzchni biurowej w ww. budynku.

Minister Klimatu i Środowiska, będąc członkiem Rady Ministrów, uczestniczy w prowadzeniu polityki wewnętrznej i zagranicznej RP niezastrzeżonej dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego, w szczególności przez:

- zapewnienie wykonywania ustaw,
- wydawanie rozporządzeń i zarządzeń,
- koordynowanie i kontrolę prac organów administracji rządowej,
- inicjowanie i opracowywanie, w zakresie działu którym kieruje, polityki Rządu oraz przedkładanie w tym zakresie inicjatyw i odpowiednich projektów aktów normatywnych na posiedzenia Rady Ministrów,
- realizację polityki ustalonej przez Radę Ministrów.

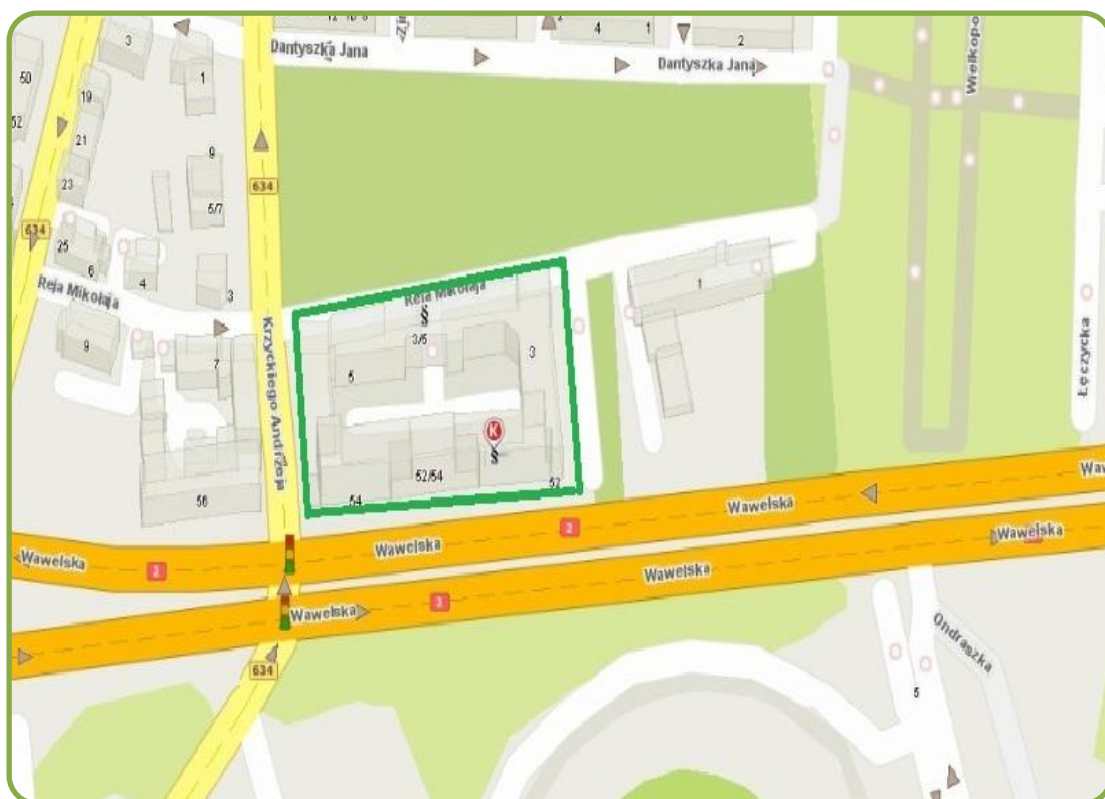
Szczegółowy zakres działania Ministra Klimatu i Środowiska, zgodnie z art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1188), wynika z rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 2726) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2020 r. w sprawie przekształcenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 2005). Minister Klimatu i Środowiska kieruje działami administracji rządowej – energia, klimat i środowisko.

¹⁾ Budynek w Warszawie przy **ul. Wawelskiej 52/54**, wpisany do księgi wieczystej pod numerem 135476. Budynek jest położony na działce nr 88 z obrębu 2-01-05, zabudowanej o obszarze 8998 m² znajdującej się na terenie gminy Centrum Dzielnicy Warszawa Ochota. Właścicielem nieruchomości jest Skarb Państwa, a decyzją Burmistrza dzielnicy - gminy Warszawa Ochota z dnia 08.12.1993 r. została przekazana w zarząd Ministerstwa Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, na czas nieokreślony. Aktualnie nieruchomością zarządza Ministerstwo Środowiska jako następca prawny MOŚZNiL.

Szczegółowy zakres funkcjonowania i tryb działania Ministra Klimatu i Środowiska określają przepisy: ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1188, z późn. zm.), uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348). Minister Klimatu i Środowiska jest również zobowiązany do przestrzegania zasad i trybu określonego w: ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.) i ustawie z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. poz. 2023 r. poz. 1605, z późn. zm.).

Komórki organizacyjne Ministerstwa Klimatu i Środowiska realizują zadania i prowadzą sprawy zgodnie z przypisanymi kompetencjami i obowiązującymi procedurami, w tym z uwzględnionymi w zakresie systemu ekozarządzania i audytu EMAS.

Lokalizację (obrys i położenie) Ministerstwa Klimatu i Środowiska na mapie przedstawia Rysunek 1.

Rysunek 1. Obrys i położenie Ministerstwa Klimatu i Środowiska na mapie - lokalizacja przy ulicy Wawelskiej 52/54, 00-922 Warszawa

Budynek Ministerstwa powstał w okresie międzywojennym - został oddany do użytku w 1936 roku. Teren, na którym zlokalizowany jest gmach Ministerstwa Klimatu i Środowiska obejmuje 8 998 m². Powierzchnia użytkowa to około 20,8 tys.m², kubatura 103 tys. m³. W części zabudowy przeznaczonej na cele mieszkalne, wynajmowane są lokale mieszkalne.

Zatrudnienie w Ministerstwie Klimatu i Środowiska na przestrzeni lat 2020-2023 przedstawia [Tabela 1.](#)

Tabela 1. Zatrudnienie w Ministerstwie Klimatu i Środowiska na przestrzeni lat 2020-2024

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Zatrudnienie [liczba osób w przeliczeniu na etaty]	847	905	960	1020	1068

3. Ekologiczne podstawy działania Ministerstwa Klimatu i Środowiska

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest zobowiązane do działań mających na celu ochronę klimatu i środowiska, również poprzez zapewnienie, iż korzystanie z jego zasobów odbywa się w sposób uwzględniający racjonalne zarządzanie zasobami naturalnymi oraz potrzeby zarówno współcześnie żyjących ludzi, jak i przyszłych pokoleń.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska dba o edukację ekologiczną społeczeństwa, prowadzi politykę zrównoważonego rozwoju i nadzoruje racjonalną gospodarkę leśną i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych.

Do Ministra Klimatu i Środowiska należą w szczególności sprawy dotyczące:

- polityki energetycznej państwa oraz udziału w kształtowaniu polityki energetycznej Unii Europejskiej;
- rynków energii, surowców energetycznych i paliw,
- bezpieczeństwa energetycznego kraju, w tym bezpieczeństwa dostaw energii, surowców energetycznych i paliw;
- infrastruktury energetycznej, w tym funkcjonowania systemów energetycznych, z uwzględnieniem zasad racjonalnej gospodarki i potrzeb bezpieczeństwa energetycznego kraju;
- inicjowania, koordynowania i nadzorowania współpracy międzynarodowej w dziedzinie energii, surowców energetycznych i paliw oraz udziału w pracach organów Unii Europejskiej;
- udziału w kształtowaniu polityki klimatycznej, w tym w ramach Unii Europejskiej, w szczególności w negocjacjach dotyczących polityki międzynarodowej w zakresie klimatu i zrównoważonego rozwoju;
- wdrażania polityki klimatycznej Unii Europejskiej, w tym w zakresie zarządzania środkami na cele transformacji ekologicznej i klimatycznej, w szczególności zarządzania aukcjami uprawnień do emisji gazów cieplarnianych oraz zagospodarowania uzyskanych w ich wyniku środków, z uwzględnieniem bezpieczeństwa energetycznego kraju, w tym bezpieczeństwa dostaw energii, surowców energetycznych i paliw;
- ochrony i kształtowania środowiska oraz racjonalnego wykorzystywania jego zasobów, z zastrzeżeniem zadań ministra właściwego ds. środowiska;
- ekologicznych warunków życia wynikających z ochrony powietrza, ochrony powierzchni ziemi, ochrony przed hałasem i ochrony przed polami elektromagnetycznymi;
- kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska i badania stanu środowiska;
- systemu zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji oraz handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych;
- gospodarki odpadami, w tym jako elementu gospodarki o obiegu zamkniętym;
- wspierania, w tym promocji, ekologicznych innowacji i technologii, z uwzględnieniem celów transformacji klimatycznej i energetycznej;
- zarządzania i koordynacji programami w zakresie upowszechniania, rozwoju i promocji wykorzystywania technologii niskoemisyjnych i zeroemisyjnych, w tym w szczególności w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz transportu;
- społeczno-ekonomicznych aspektów transformacji ekologicznej i klimatycznej;
- efektywności energetycznej;
- rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- edukacji ekologicznej i promocji ekologicznych warunków życia;
- ochrony przyrody, w tym w parkach narodowych i krajobrazowych, rezerwach przyrody, oraz bioróżnorodności, ochrony gatunków roślin i zwierząt, prawem chronionych lasów, zwierzęcy i innych tworów przyrody;
- geologii;
- gospodarki zasobami naturalnymi;

- leśnictwa;
- ochrony lasów i gruntów leśnych;
- łowiectwa;
- mikroorganizmów oraz organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

Uwzględniając szeroki zakres zadań, Ministerstwo Klimatu i Środowiska w ramach wdrożonego systemu ek zarządzania i audytu EMAS ustanowiło *Politykę środowiskową*, w której zawarte zostały kluczowe zobowiązania, takie jak:

- ograniczanie szkodliwych emisji do środowiska,
- poprawa jakości wszystkich komponentów środowiska,
- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń,
- doskonalenie efektów działalności środowiskowej
- spełnienie mających zastosowanie wymagań prawnych i innych wymagań dotyczących ochrony środowiska.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

POLITYKA ŚRODOWISKOWA MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA

Ministerstwo Klimatu i Środowiska odpowiada za realizację zadań w ramach trzech działów administracji rządowej – energia, klimat i środowisko. Zajmuje się między innymi: kształtowaniem polityki klimatycznej, bezpieczeństwem energetycznym, efektywnością energetyczną, ochroną i kształtowaniem środowiska, racjonalnym wykorzystywaniem jego zasobów, gospodarką odpadami oraz rozwojem i wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, edukacją ekologiczną oraz promocją ekologicznych warunków życia. Poza tym sprawuje nadzór nad ochroną przyrody, gospodarką zasobami naturalnymi, ochroną lasów i gruntów leśnych oraz transformacją do gospodarki obiegu zamkniętego i kontrolą przestrzegania wymagań ochrony środowiska oraz badaniem jego stanu.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska planuje realizację wielu działań strategicznych dotyczących lasów, uwzględniających w obecnych i przyszłych planach oczekiwania społeczne, kwestie klimatyczne i gospodarcze. W obliczu zmian klimatycznych ważne jest, aby lasy były zdrowe i odporne, by mogły dostarczać nam wielu usług ekosystemowych, w tym drewno. Na bieżąco podejmowane są liczne inicjatywy, zmierzające w szczególności do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski, poprawiające jakość środowiska, w tym powietrza, czy przeciwdziałanie powstawania miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów.

W trosce o środowisko i jego zasoby, Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi działania w zakresie edukacji ekologicznej, poprzez kierowanie do społeczeństwa kampanii informacyjno-edukacyjnych, zwiększających świadomość ekologiczną Polaków. Tworząc przepisy, dba, aby ich przestrzeganie prowadziło do minimalizowania negatywnego wpływu i optymalnego korzystania ze wszystkich elementów środowiska przez jego użytkowników.

Od 2011 r. w Ministerstwie Klimatu i Środowiska funkcjonuje europejski system ekozarządzania i audytu (EMAS), zobowiązujący nas do oceny wpływu organizacji na środowisko i doskonalenia przyjaznej mu działalności. Ponieważ to najbardziej wiarygodny system zarządzania środowiskowego, dlatego też Kierownictwo Ministerstwa, wspólnie z pracownikami, prowadzi działania mające na celu ograniczenie do niezbędnego minimum negatywnego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska, w tym zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń. Niezależnie od prawodawstwa, wdrażamy również dobre praktyki środowiskowe, tym samym służąc przyrodzie, a także własnemu zdrowiu.

Jednocześnie dbając o rozwój systemu EMAS i budowanie świadomości ekologicznej pracowników, prowadzone są wewnętrzne działania informacyjne i edukacyjne, między innymi na temat: bezpośrednich i pośrednich aspektów środowiskowych, realizacji celów środowiskowych, czy realizacji polityki środowiskowej.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi otwarty dialog ze wszystkimi stronami, w tym społeczeństwem, organizacjami pozarządowymi, naukowcami, i parlamentarzystami. Zobowiązuje się do ciągłego doskonalenia efektów działalności środowiskowej i zapewnia spełnianie mających zastosowanie wymagań prawnych i innych dotyczących ochrony środowiska.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest przykładem organizacji dbającej o środowisko i ciągle doskonalącej się, między innymi poprzez wykorzystanie funkcjonującego w organizacji systemu ekozarządzania i audytu (EMAS), do wdrożenia którego zachęcamy inne organizacje, dla których troska i dobro otaczającego środowiska są ważne.

Paulina Hennig-Kłoska
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo /

4. Zarządzanie środowiskowe w Ministerstwie Klimatu i Środowiska

System zarządzania środowiskowego zgodny z wymaganiami EMAS jest częścią składową ogólnego systemu zarządzania Ministerstwem Klimatu i Środowiska. W jego ramach zostały ustanowione zadania i odpowiedzialności w odniesieniu do spełniania przepisów oraz do dalszego rozwoju i doskonalenia. Stąd też aspekty środowiskowe zostały zidentyfikowane i ocenione dla wszystkich obszarów funkcjonowania Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Wszyscy zatrudnieni mogą i aktywnie uczestniczą w działalności na rzecz ochrony środowiska i klimatu.

Do najważniejszych dokumentów systemowych, które pozwalają w sposób właściwy nadzorować i doskonalić funkcjonujący w Ministerstwie system zarządzania środowiskowego należą: Polityka środowiskowa, lista najważniejszych celów i zadań środowiskowych MKiŚ, wykaz zidentyfikowanych aspektów środowiskowych bezpośrednich, wykaz aspektów pośrednich z tytułu statutowej działalności MKiŚ, wykaz aspektów pośrednich z tytułu działalności dostawców na rzecz MKiŚ oraz innych stron funkcjonujących na terenie MKiŚ, Księga Systemu Zarządzania Środowiskowego, 10 wewnętrznych Procedur EMAS wraz z załącznikami oraz Deklaracja środowiskowa, jak również lista potencjalnych ryzyk (prawdopodobne niekorzystne wpływy [zagrożenia]) działalności Ministerstwa, mogących mieć wpływ na Ministerstwo), lista potencjalnych szans (prawdopodobne korzystne wpływy) działalności Ministerstwa, mogących mieć wpływ na Ministerstwo, sposób postępowanie z ryzykami i szansami w Ministerstwie Klimatu i Środowiska oraz plan wewnętrznych audytów środowiskowych. Wszystkie wyżej wymienione dokumenty są aktualizowane na bieżąco, ze względu na zmiany legislacyjne, strukturalne lub formalne.

To dzięki właściwemu określaniu oraz postępowaniu z ryzykami i szansami, łatwiej możemy uzyskać poprawę efektów działalności środowiskowej, wypełniać zobowiązania dotyczące zgodności oraz osiągnięcia celów środowiskowych. W celu kompletnego ujęcia ryzyk i szans w elementach SZŚ, określono także potencjalne sytuacje awaryjne, w tym te, które mogą mieć wpływ na środowisko (np. wycieki płynów, pożar, emisje czynnika chłodniczego).

Odpowiedzialność za system zarządzania środowiskowego spoczywa w rękach Dyrektora Generalnego Ministerstwa Klimatu i Środowiska, który formułuje wytyczne dla ustanawiania celów środowiskowych oraz dla dalszego rozwoju systemu ekozarządzania i audytu zgodnego z wymaganiami rozporządzenia EMAS. Natomiast za koordynację funkcjonowania systemu ekozarządzania zgodnie z wymaganiami EMAS odpowiada Pełnomocnik Dyrektora Generalnego ds. SZŚ – Pani Agnieszka Tomaszewska oraz Zastępca Pełnomocnika Dyrektora Generalnego ds. SZŚ – Pan Paweł Pichalski. Przy podejmowaniu i realizacji swoich zadań Pełnomocnik jest wspierany przez Zastępcę i Zespół ds. zarządzania środowiskowego (Zespół EKO), składający się z pracowników różnych komórek organizacyjnych Ministerstwa Klimatu i Środowiska, którzy jednocześnie są audytorami wewnętrznymi systemu EMAS.

Wspólnie z Zespołem Pełnomocnik ds. SZŚ podejmuje działania w zakresie funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego. Jednocześnie Pani Agnieszka Tomaszewska prowadzi dialog dotyczący działań środowiskowych wynikających z systemu EMAS z zainteresowanymi stronami. Pełnomocnik ds. zarządzania środowiskowego przygotowuje analizy i oceny związane z funkcjonowaniem systemu EMAS w Ministerstwie Klimatu i Środowiska. Na tej podstawie ocenia się realizowane działania, potwierdzając skuteczność wdrożonego systemu.

W związku z potrzebą spełnienia przez organizację wymogów prawnych, wykonano szereg działań mających na celu doskonalenie systemu tj. np. ponowne określenie kontekstu organizacji, wskazanie zainteresowanych stron i ich potrzeb oraz oczekiwań, czy określenie i udokumentowanie ryzyk i szans w odniesieniu do aspektów środowiskowych, zobowiązań dotyczących zgodności, oraz innych czynników i wymagań.

Przeprowadzono przegląd procedur i dokumentacji systemu EMAS obowiązującej w organizacji, celem jej uaktualnienia oraz opracowano wymagające zmian dokumenty (dokumentacja systemowa jest zgodna z wytycznymi wynikających z aktualnych przepisów prawa krajowego i prawa Unii Europejskiej).

Ministerstwo Klimatu i Środowiska spełnia wymagania dotyczące właściwego postępowania z: aspektami środowiskowymi, zobowiązaniami dotyczącymi zgodności (wymaganiami prawnymi i innymi), czy planowaniem działań, wynikających z aspektów środowiskowych oraz zobowiązań zgodności oraz ryzyk i szans.

Analizując wymagane zmiany w organizacji skupiono się na:

- a) czynnikach wewnętrznych i zewnętrznych, wynikających z kontekstu organizacji (np. wymagania prawne, wiedza ekspercka lub jej brak, odpowiednie wyposażenie techniczne i inne);
- b) potrzebach i oczekiwaniach stron zainteresowanych (np. społeczeństwo, inne urzędy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe – NGO, politycy, lokatorzy budynku Ministerstwa, dostawcy, podnajemcy i inne);
- c) zakresie systemu zarządzania środowiskowego oraz określeniu ryzyk i szans związanych z aspektami środowiskowymi, zobowiązaniami dotyczącymi zgodności oraz innymi czynnikami i wymaganiami, określonymi przez kontekst organizacji i oczekiwania stron zainteresowanych.

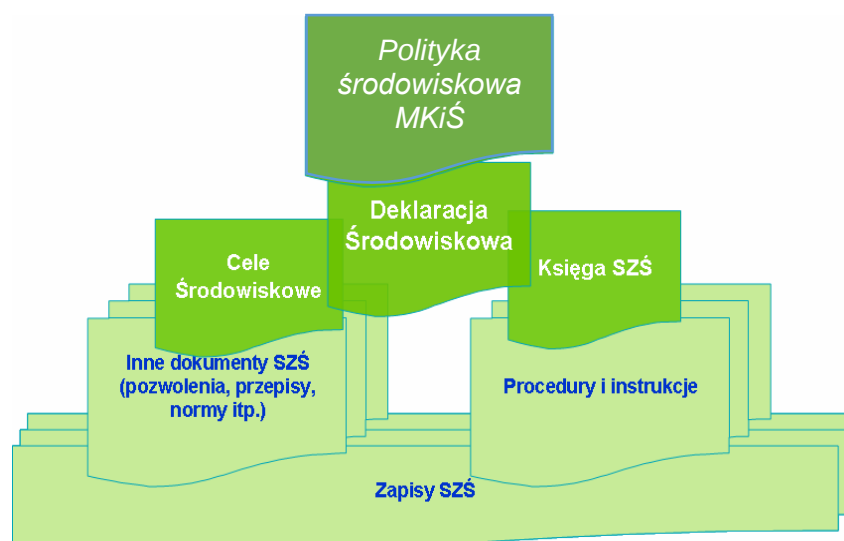
5. Dokumentacja systemu zarządzania środowiskowego – Księga Systemu Zarządzania Środowiskowego (KSZŚ)

W Księdze SZŚ został opisany nasz system zarządzania środowiskowego (SZŚ). Księga przywołuje dokumenty, w których zostały uszczegółowione zakresy uprawnień i obowiązków pracowników Ministerstwa.

W celu doprecyzowania uregulowań obowiązujących w systemie zarządzania środowiskowego, w Księdze SZŚ zawarto procedury postępowania lub też informacje o odrębnie ustanowionych procedurach i instrukcjach – zgodnie z wymaganiami EMAS.

Te odrębne procedury dotyczą takich elementów systemu zarządzania środowiskowego jak np. gospodarka odpadami, postępowanie w sytuacjach awaryjnych, aspekty środowiskowe, wymagania prawne itp.

Hierarchię dokumentacji systemu ekzarządzania i audytu EMAS w Ministerstwie Klimatu i Środowiska przedstawia **Rysunek 2. Hierarchia dokumentacji systemu ekzarządzania i audytu EMAS w MKiŚ.**

Rysunek 2. Hierarchia dokumentacji systemu ekzarządzania i audytu EMAS w MKiŚ.

Dla pracowników, stażystów, praktykantów oraz wolontariuszy MKiŚ, opracowany został i jest aktualizowany (w zależności od potrzeb i wprowadzanych w organizacji zmian) poradnik, będący przewodnikiem po systemie ekozarządzania i audytu EMAS. Ponadto, w ramach popularyzacji systemu EMAS, opracowano materiały do poradnika dla ministerstw i urzędów centralnych w zakresie wdrażania praktyk dotyczących systemu ekozarządzania i audytu EMAS na przykładzie Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Pełnomocnik uczestniczył w konferencjach, szkoleniach i warsztatach, podczas których prezentował funkcjonujący w Ministerstwie system EMAS oraz przedstawiał jego praktyczne aspekty oraz dzielił się dobrymi praktykami środowiskowymi wypracowanymi w MKiŚ.

W celu podnoszenia wiedzy opracowano i zamieszczono w intranecie materiały szkoleniowe przypominające najważniejsze zagadnienia z zakresu systemu zarządzania środowiskowego EMAS oraz dotyczące innych tematów wskazanych jako istotne przez pracowników Ministerstwa Klimatu i Środowiska, jak np.: wpływ zmian klimatu na życie i zdrowie, dobre praktyki w zakresie zmniejszenia zużycia energii, właściwa segregacja odpadów, rola wody i jej znaczenie w diecie człowieka, marnowanie żywności - skala problemu, przyczyny i sposoby zapobiegania, dobre praktyki związane ze zmniejszeniem negatywnego wpływu na środowisko podczas organizacji wydarzeń masowych, obsługa nowego programu pocztowego, informacja dla nowych pracowników.

6. Uczestnictwo pracowników w systemie EMAS

W każdym systemie zarządzania główną rolę odgrywają pracownicy, którzy tworzą organizację. Bez ich udziału skuteczność zarządzania pozostaje pod wielkim znakiem zapytania. Zarządzanie środowiskowe ma tę szczególną cechę, że każdy jego element jest bliski każdemu uczestnikowi danej organizacji. Zapewne dlatego twórcy Rozporządzenia EMAS wśród wielu wymagań postawili na aktywne uczestnictwo członków organizacji w systemie EMAS.

W Ministerstwie Klimatu i Środowiska od wielu lat promowane są działania proekologiczne, które inicjowane są zarówno przez Kierownictwo jak i pracowników. Każdy doskonale zdaje sobie sprawę z roli, jaką odgrywa w tej szczególnej organizacji i podejmuje dobrowolnie codzienny wysiłek, aby dołożyć cegiełkę do ochrony środowiska. W codziennej pracy wykorzystuje się: elektroniczny system obiegu i zarządzania dokumentami, elektroniczną informację kadrową, moduł e-Wniosków (urlopowych, delegacyjnych, logistycznych itp.), drukowanie (tylko kiedy jest to niezbędne i konieczne) dwustronne, stosowanie papieru pochodzącego wyłącznie z recyklingu/posiadający stosowne certyfikaty (100%), wyłączanie urządzeń z trybu czuwania, gdy są niepotrzebne, oraz obowiązkową segregację odpadów – to tylko niektóre dowody na ciągle rosnącą świadomość ekologiczną i zaangażowanie naszych pracowników.

Najwyższe kierownictwo wspiera codzienne działania, a w sprawach wymagających dużych nakładów finansowych ustanawia programy środowiskowe. Jeden z większych projektów to zakończona w 2015 roku termomodernizacja budynku Ministerstwa, mająca na celu redukcję zużycia energii, a tym samym ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza oraz gazów cieplarnianych, jak również oszczędności finansowe, w wyniku doboru najbardziej optymalnych rozwiązań w oparciu o przeprowadzony audyt energetyczny budynku. Cel ten został wyznaczony do realizacji do roku 2013 jednak ze względu na przesunięcie środków na jego realizację na lata następne 2014-2015, przesunięto w czasie jego realizację. W 2018 r. wykonano ocenę zużycia energii oraz weryfikację osiągniętego efektu ekologicznego w budynku Ministerstwa przy ul. Wawelskiej 52/54 w Warszawie.

Ponadto w maju 2018 r. zlikwidowano kotłownię Ministerstwa, dzięki czemu nie występują już emisje z kotłów gazowych.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat wykonano wiele działań inwestycyjnych, mających na celu troskę o środowisko, jak również ograniczenie kosztów. Wśród takich prac należy wymienić m.in. na dachu budynku zainstalowanie paneli fotowoltaicznych, a w budynku baterii kompensacyjnych oraz nowoczesnego, energooszczędnego oświetlenia oraz energooszczędnych wind i nowoczesnych serwerowni. Ciekawymi, proekologicznymi rozwiązaniami są również ule na dachu Ministerstwa oraz kompostownik na terenie parkingu, pojemniki na zużyte baterie, w których można zmierzyć poziom naładowania baterii, wydzielone miejsce i odpowiednie pojemniki do zbierania elektroodpadów, oraz pojemnik do gromadzenia zakrętek plastikowych.

7. Wymagania prawne dotyczące Ministerstwa Klimatu i Środowiska

Rozporządzenie EMAS wymaga, jako minimum, spełniania wszystkich środowiskowych wymagań prawnych, które dotyczą działalności organizacji. Wymaganiami zewnętrznymi dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska są w szczególności przepisy prawa, jak również rozporządzenia i normy, które legły u podstaw budowy systemu zarządzania środowiskowego.

Podczas wdrażania SZŚ zostały jednoznacznie zidentyfikowane wymagania prawne, które dotyczą naszego Ministerstwa. Na tej podstawie stworzony został „Rejestr wymagań prawnych i innych dotyczących funkcjonowania MKiŚ, składający się z dwóch części A i B. Część A dotyczy ram prawnych wyższego rzędu określających bezpośrednią działalność Ministerstwa Klimatu i Środowiska, część B zawiera wymagania lokalne ochrony środowiska włącznie z pozwoleniami i umowami, których realizacja wpływa lub może wpływać na stan środowiska.

Dotrzymywanie „wymagań prawnych i innych“ jest sprawdzane co najmniej raz w roku, a wyniki każdorazowo przekazywane na Przeglądzie zarządzania, z informacją o statusie zgodności naszych działań z literą prawa w zakresie ochrony środowiska.

Ponadto, wdrożyliśmy, utrzymujemy i rozwijamy narzędzie nadzoru nad systemem zarządzania środowiskowego, jakim jest program audytów wewnętrznych. W ramach weryfikacji, nasi wewnętrzni audytorzy sprawdzają stan realizacji wymagań prawnych oraz skuteczność wewnętrznego nadzoru nad statusem działań korygujących, i doskonalących. Poniżej podajemy kilka z ważniejszych wymagań prawnych dotyczących Ministerstwa Klimatu i Środowiska:

- Do ogrzewania budynku MKiŚ wykorzystywano ciepło generowane przez kotłownię opalaną gazem ziemnym. Ze względu na moc zainstalowanych źródeł ciepła byliśmy zobowiązani do składania do marszałka województwa informacji o rodzajach gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza. Proces ten był skutecznie nadzorowany. W związku z likwidacją kotłowni w maju 2018 r. obowiązek ten wygasł.
- Działalność MKiŚ powoduje generowanie odpadów. Dlatego też złożyliśmy w dniu 20.02.2025 r. do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, zgodnie z wymaganiami prawnymi, Sprawozdanie o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami za 2024 r. (nr rejestrowy: 000063344 numer sprawozdania: 2024/WO/000063344/1/1).
- Woda na cele socjalne pochodzi z sieci wodociągowej oraz częściowo ze studni oligoceńskiej. Dlatego też zobowiązani jesteśmy do posiadania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód podziemnych (Decyzja nr 900/OŚ/2015 z 11.09.2015 r. pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych). Nasze pozwolenie jest ważne do 30.09.2035 roku. W zakresie poboru wody wodociągowej Ministerstwo Klimatu i Środowiska ma podpisaną z Miejskim Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji w M. St. Warszawa S.A., umowę z dnia 20.07.2021 r., nr 203371/001/2/10 o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.

- Sporządzenie i złożenie wykazu zawierającego informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat za 2024 rok, do Marszałka Województwa Mazowieckiego – pismo z dnia 21 marca br. znak BDG-ZBF.3111.1.2025.EM.
- Usługi - montażu, serwisowania, kontroli szczelności, naprawy itp. urządzeń klimatyzacyjnych zamontowanych w budynku Ministerstwa są realizowane przez firmę posiadającą certyfikat F-gazowy dla przedsiębiorców oraz zatrudniającą pracowników posiadających personalne certyfikaty F-gazowe, zgodnie z wymaganiami prawa krajowego i prawa UE w tym zakresie. (Umowa na serwisowanie klimatyzacji – BDG-WIR/23/2024). Jednocześnie zgodnie z wymogami prawnymi są zakładane i prowadzone/uzupełniane w Centralnym Rejestrze Operatorów karty tych urządzeń.

W roku 2024 do Ministerstwa wpłynęły 593 skargi i wnioski. W tym 247 spraw zostało przekazanych zgodnie z właściwością do innych podmiotów, zaś 346 spraw komórki merytoryczne rozpoznały we własnym zakresie.

Skargi i wnioski rozpoznane we własnym zakresie:

- 166 skarg/wniosków bezzasadnych/niewuwzględnionych,
- 58 skarg zasadnych/częściowo zasadnych,
- w 115 sprawach udzielono wyjaśnień,
- 7 spraw pozostawiono bez rozpoznania.

Sprawy załatwione we własnym zakresie w większości były rozpoznawane w terminie.

Skargi i wnioski kierowane do MKiŚ dotyczyły nieprawidłowości m.in. w zakresie:

- Nieterminowego i nieprawidłowego rozpatrywania spraw przez jednostki nadzorowane lub podległe Ministrowi. Największa grupa skarg dotyczyła problemów z rozpoznawaniem wniosków o dofinansowanie w ramach programów obsługiwanych przez NFOŚiGW: Czyste Powietrze, Mój Prąd, Mój Elektryk oraz Moje Ciepło.
- Realizacji działań w Parkach Narodowych dotyczących bezczynności w udzielaniu odpowiedzi oraz w zakresie nienależytego pełnienia obowiązków przez Dyrektorów poszczególnych parków.
- Realizacji działań przez Lasy Państwowe, skargi na nadleśnictwa oraz koła łowieckie.
- Wykonywania obowiązków przez GIOŚ i GDOŚ, dotyczących bezczynności i opieszałości w podejmowanych działaniach.

Skargi i wnioski które wpłynęły do MKiŚ, dla których Ministerstwo nie było właściwe do ich rozpatrzenia, w większości przypadków były przekazywane do właściwych organów z zachowaniem terminu 7 dni od daty wpływu.

8. Aspekty środowiskowe bezpośrednie i pośrednie

Przeprowadziliśmy przegląd zarówno aspektów środowiskowych bezpośrednich jak i pośrednich oraz dokonaliśmy oceny ich wpływu na środowisko. Ocena opiera się na kryteriach wypracowanych specjalnie do naszej specyfiki. Działalność Ministerstwa Klimatu i Środowiska jest wyjątkowa ze względu na duży obszar pośrednich aspektów środowiskowych, związanych z oddziaływaniem na całe społeczeństwo. W Deklaracji Środowiskowej nie uwzględniono głównego wskaźnika dla obszaru środowiskowego związanego z różnorodnością biologiczną, ponieważ nie ma on znaczenia dla zidentyfikowanych znaczących bezpośrednich aspektów środowiskowych.

8.1. Bezpośrednie aspekty środowiskowe

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest także uczestnikiem życia w środowisku, o którego stan nieustannie zabiega. Dlatego sami podejmujemy wiele różnych przedsięwzięć, mających zoptymalizować nasze współistnienie z przyrodą.

W działalności bezpośredniej zidentyfikowaliśmy aspekty środowiskowe, na które mamy i możemy mieć wpływ poprzez zmiany w naszym codziennym postępowaniu, a także poprzez planowanie większych zmian, np. w zakresie infrastruktury.

Niezmierzalnym aspektem środowiskowym jest zużycie energii pod każdą postacią. Zużywamy energię elektryczną oraz energię ciepłą. Ogrzewanie budynku Ministerstwa Klimatu i Środowiska w naszych warunkach klimatycznych jest dużym wyzwaniem, zarówno finansowym jak i w zakresie zużycia zasobów. Nie było więc dla nas zaskoczeniem, gdy po zastosowaniu wypracowanej przez nas metody oceny aspektów, zużycie energii stało się znaczącym aspektem środowiskowym.

Zużycie papieru jest także znaczącym aspektem środowiskowym. Ilość spraw do rozpatrzenia i będących w gestii Ministerstwa Klimatu i Środowiska ciągle rośnie. Jednocześnie modyfikując lub wdrażając wewnętrzne procedury oraz wzory dokumentów, standardem jest ich procedowanie w większości przypadków tylko w formie elektronicznej. Dlatego wszystkie działania staramy się prowadzić w oparciu o elektroniczne nośniki informacji z wykorzystaniem elektronicznego systemu obiegu dokumentów (EZD), E-puap, czy maila. Naszym sposobem na ograniczanie wpływu w zakresie zużycia papieru było najpierw wdrożenie od 2010 r. elektronicznego systemu obiegu dokumentów, a następnie w 2015 r. zastosowanie systemu elektronicznego zarządzania dokumentami autorstwa Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego (PUW), którego kompleksowe wdrożenie zakończono w 2016 r. oraz korzystanie z papieru pochodzącego w 100% z recyklingu, posiadającego certyfikaty ekologiczne. W MKiŚ opracowano liczne formularze elektroniczne, tj. np. e-faktury, e-delegacje, jednolity wniosek o usługi IT, które umożliwiają efektywną realizację procesów wewnętrznych bez stosowania papieru.

Warto podkreślić, iż w 2024 r. 87,5% dokumentacji wychodzącej z MKiŚ było przekazywanej elektronicznie. Ponadto kontynuowany jest proces wprowadzania formularzy elektronicznych, a aktualnie dostępnych jest aż ponad 320 rodzajów takich druków/szablonów/wniosków.

Ilość spraw	2020	2021	2022	2023	2024
Elektronicznych (szt.)	22 122	31 820	46 227	42 126	46 865
Papierowych (szt.)	9 830	8 019	11 430	8 306	6 689
Odsetek spraw prowadzonych elektronicznie (%)	69,2	79,9	80,2	83,5	87,5

Zgodnie z naszą procedurą, wyznaczyliśmy 2 grupy znaczących bezpośrednich aspektów środowiskowych:

- pierwsza grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 5-6 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego,
- druga grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 7-9 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego. W obszarze tych aspektów koncentrujemy nasze działania dążąc do minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko.

Najważniejsze obszary w bezpośredniej działalności w gmachu Ministerstwa Klimatu i Środowiska, są związane ze zidentyfikowanymi, niżej wymienionymi **najistotniejszymi** znaczącymi bezpośrednimi aspektami środowiskowymi:

LP.	ASPEKT ŚRODOWISKOWY	WPŁYW NA ŚRODOWISKO
1	Zużycie wody wodociągowej	Zużycie/uszczuplenie odnawialnych zasobów naturalnych
2	Zużycie wody oligoceńskiej	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych
3	Zużycie energii elektrycznej	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych
4	Zużycie gazu ziemnego	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Zanieczyszczenie powietrza
5	Zużycie paliwa podczas wyjazdów służbowych samochodem/zużycie energii elektrycznej (w przypadku samochodów elektrycznych)	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Zanieczyszczenie powietrza
6	Zużycie papieru	Zużycie/ uszczuplenie odnawialnych zasobów naturalnych, Niszczenie fauny i/lub flory.
7	Emisje do powietrza z pojazdów MKiŚ	Zużycie/ uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych, Zanieczyszczenie powietrza.
8*	Emisje do powietrza z kotłowni gazowej (1,5MW – łącznie 3 kotły)	Zużycie/ uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych, Zanieczyszczenie powietrza.

* Tylko do momentu likwidacji kotłowni w maju 2018 r.

Do oceny bezpośrednich aspektów środowiskowych zastosowano następujące kryteria:

- wymagania prawne,
- znaczenie dla zainteresowanych stron i pracowników organizacji,
- ryzyko spowodowania szkód w środowisku.

8.2. Pośrednie aspekty środowiskowe wynikające ze statutowej działalności Ministerstwa Klimatu i Środowiska

Polityka środowiskowa MKiŚ jest w dużej mierze realizowana poprzez ustanawianie wymagań prawnych w obszarze ochrony, kształtowania i korzystania ze środowiska, które dotyczą całego kraju oraz poprzez prowadzenie działań edukacyjnych. Należy jednak zauważyć, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest tylko jednym z ogniw pośrednich w kształtowaniu wymagań prawnych oraz postaw prośrodowiskowych w społeczeństwie. Zanim nowe wymagania prawne lub ich zmiana zostaną wdrożone, trwa proces legislacyjny, prawo stanowi Parlament RP. Oznacza to, że ostateczna postać przepisów uchwalonych przez Parlament, podpisanych przez Prezydenta RP, może znacząco różnić się od wersji proponowanej przez Ministerstwo. Jednakże, w kompetencjach ministra właściwego ds. klimatu i środowiska pozostają kwestie regulowane rozporządzeniami, do których ma delegacje ustawowe. Dlatego zidentyfikowaliśmy i uwzględniliśmy w naszym systemie zarządzania środowiskowego, zgodnym z wymaganiami rozporządzenia EMAS, pośrednie aspekty środowiskowe, dokonując oceny ich znaczenia.

Zgodnie z naszą procedurą, wyznaczyliśmy 2 grupy znaczących pośrednich aspektów środowiskowych:

- pierwsza grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 7-9 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego,

➤ druga grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 10-12 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego. W obszarze tych aspektów istnieje największy potencjał pozytywnych efektów prośrodowiskowych.

Najważniejsze obszary działań, na których będziemy skupiać wysiłki, są związane ze zidentyfikowanymi, niżej wymienionymi znaczącymi pośrednimi aspektami środowiskowymi:

LP.	ASPEKT ŚRODOWISKOWY	WPŁYW NA ŚRODOWISKO
1	Emisje do powietrza CO ₂ , gazów cieplarnianych	Zanieczyszczenie powietrza Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych oddziaływanie wizualne niszczenie fauny i/lub flory zmiany w ekosystemach
2	Emisje do powietrza SO ₂ , NO _x i pyłów	Zanieczyszczenie powietrza Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Oddziaływanie wizualne Niszczenie fauny i/lub flory Zmiany w ekosystemach
3	Emisje do powietrza innych zanieczyszczeń (węglowodory, metale ciężkie itp.)	Zanieczyszczenie powietrza Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Oddziaływanie wizualne Niszczenie fauny i/lub flory, zmiany w ekosystemach
4	Wytwarzanie odpadów	Zanieczyszczenie gruntów Oddziaływanie wizualne Niszczenie fauny i/lub flory Zmiany w ekosystemach
5	Emisje ścieków	Zanieczyszczenie lub obniżenie jakości wód otwartych i podziemnych Oddziaływanie wizualne Niszczenie fauny i/lub flory Zmiany w ekosystemach
6	Zużycie innych zasobów np. kruszyw, minerałów, paliw kopalnych, itp.	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Niszczenie fauny i/lub flory Zmiany w ekosystemach
7	Zachowanie różnorodności biologicznej	Poprawa jakości środowiska
8	Wykorzystanie odnawialnych zasobów energii	Poprawa jakości środowiska
9	Uciążliwości (hałas, pola elektromagnetyczne, zapachy)	Poprawa jakości środowiska
10	Edukacja ekologiczna	Minimalizowanie zużycia nieodnawialnych zasobów naturalnych, minimalizowanie zanieczyszczania poszczególnych komponentów środowiska, poprawa jakości środowiska.

Do oceny pośrednich aspektów środowiskowych z tytułu statutowej działalności Ministerstwa Klimatu i Środowiska zastosowano następujące kryteria:

- wymagania prawne,
- zainteresowane strony,
- potencjał wpływu aspektu na środowisko,
- trend wpływu na stan środowiska.

8.3. Aspekty środowiskowe pośrednie z tytułu działalności dostawców na rzecz MKiŚ oraz innych stron funkcjonujących na terenie MKiŚ (podnajemcy, mieszkańcy, goście)

Ministerstwo Klimatu i Środowiska korzysta z usług różnych podmiotów w zakresie np. prac remontowo-budowlanych, usług odbioru odpadów, utrzymywania porządku, usług serwisowych itp. Relacje te niosą ze sobą pośrednie oddziaływanie Ministerstwa na środowisko.

W systemie EMAS zobowiązani jesteśmy do nadzorowania aspektów środowiskowych związanych także z tą działalnością. Stąd zidentyfikowaliśmy te aspekty i dokonaliśmy oceny ich znaczenia.

Zgodnie z naszą procedurą, wyznaczyliśmy 2 grupy znaczących pośrednich aspektów środowiskowych:

- pierwsza grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 5-6 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego,
- druga grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 7-9 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego.

W obszarze pośrednich aspektów środowiskowych z tytułu działalności dostawców towarów i usług, interesantów oraz podmiotów podnajmujących powierzchnię, zidentyfikowaliśmy znaczące aspekty środowiskowe, w tym **najważniejszy**:

LP.	ASPEKT ŚRODOWISKOWY	WPŁYW NA ŚRODOWISKO
1	Wytwarzanie odpadów, w tym odpadów komunalnych	Zanieczyszczenie gruntów, zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych, oddziaływanie wizualne, niszczenie fauny i/lub flory, zmiany w ekosystemach.

Do oceny pośrednich aspektów środowiskowych zastosowano następujące kryteria:

- wymagania prawne,
- znaczenie dla zainteresowanych stron i Ministerstwa Klimatu i Środowiska,
- ryzyko spowodowania szkód w środowisku.

9. Cele związane z aspektami środowiskowymi

Cele środowiskowe takie jak termomodernizacja budynku MKiŚ, likwidacja kotłowni gazowej, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, zostały ustanowione w oparciu o wybrane bezpośrednie i pośrednie aspekty środowiskowe i już zrealizowane (opisane we wcześniejszych deklaracjach).

Najważniejsze narzędzia i inicjatywy ekologiczne wdrażane w Ministerstwie Klimatu i Środowiska przedstawiono poniżej:

- Termomodernizacja budynku będącego siedzibą Ministerstwa w ramach programu priorytetowego "System zielonych inwestycji GIS - Green InVestment Scheme Część

5 Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych”. Zakres prac dotyczył ocieplenia elewacji i stropów oraz zainstalowania wentylacji mechanicznej w całym budynku z rekuperacją (odzyskiwanie ciepła).

- Wymiana kotłowni gazowej na węzeł cieplny zasilany z sieci miejskiej, polegała na uruchomieniu 4-funkcyjnego węzła z pełną automatyzacją, który jest sterowany czujką pogodową oraz obniżania temperatury na budynku po godzinach pracy i dni wolne od pracy.
- Instalacja 135 paneli fotowoltaicznych na dachu budynku Ministerstwa o mocy 49,95 kWp.
- Użytkowanie 4 samochodów o napędzie elektrycznym, o zerowej emisji zanieczyszczeń (Zero Emission Vehicle – ZEV). Koszty eksploatacji tych samochodów w porównaniu do pojazdów z silnikami spalinowymi są około cztery razy niższe.
- Użytkowanie 9 pojazdów hybrydowych.
- Zamontowanie na swoim terenie czterostanowiskowej stacji ładowania pojazdów elektrycznych oraz 3 ładowarek naściennych.
- Remont dachu, dzięki któremu ograniczono straty ciepła.
- Remont korytarzy, sal konferencyjnych, łazienek oraz dostosowanie toalet dla osób niepełnosprawnych.
- Zredukowanie zużycia energii elektrycznej o ponad 23% w każdym z ostatnich dwóch lat (w porównaniu do 2022 r.).
- Zakupienie energooszczędnego sprzętu biurowego oraz wymiana oświetlenia na ledowe.

Ponadto wykonano audyt energetyczny w budynku Ministerstwa, a dzięki zebranym w jego wyniku danym możliwe będzie:

- dalsze zwiększanie efektywności energetycznej budynku,
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, w tym dwutlenku węgla,
- zastosowanie w jak najszerszym zakresie odnawialnych źródeł energii „OZE”,
- ograniczenie nadmiernego wychładzania albo nagrzewania budynku,
- zwiększenie efektywności zużycia energii elektrycznej i cieplnej w procesie wentylacji i ogrzewania budynku oraz ogrzewania wody,
- poprawa warunków pracy i jakości użytkowania obiektów użyteczności publicznej,
- dalsza redukcja zużycia energii końcowej.

W ostatnim roku skupiliśmy się na kontynuacji realizacji pięciu celów środowiskowych ([Tabela 2](#)) takich jak:

- poprawa efektywności materiałowej (dzięki wykorzystaniu systemu elektronicznego zarządzania i obiegu dokumentami),
- zwiększenie udziału zielonych zamówień publicznych,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- zmniejszenie zużycia energii,
- rozwój infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych w Polsce.

RAZEM realizujemy cele środowiskowe

- Zwiększamy poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa
- Stosujemy klauzule środowiskowe w zamówieniach publicznych
- Rozwijamy infrastrukturę ładowania pojazdów elektrycznych w Polsce
- Ograniczamy zużycie papieru
- Zmniejszamy zużycie energii elektrycznej

Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Od blisko 14 lat mamy wdrożony i funkcjonujący system ekozarządzania i audytu (EMAS)

Tabela 2. Cele środowiskowe MKiŚ na okres 2022-2024 r.

Aspekt	Cele	Zadania
Energia / Emisje	Rozwój infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych w Polsce	Realizacja działań inwestycyjnych dotyczących poprawy i zwiększenia dostępności w zakresie ładowania pojazdów elektrycznych. Wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów tj. ilości punktów ładowania pojazdów elektrycznych w kraju – do 31 grudnia 2023 r. oraz 31 grudnia 2024 r.
Stopień osiągnięcia celu	<i>Realizacja inwestycji.</i> <i>Stan na dzień 31.12.2023 r. i 31.12.2024 r. odpowiednio:</i> ✓ Liczba ogólnodostępnych punktów ładowania w Polsce stan na 31 grudnia 2023 r. – 6 564 szt. ✓ Liczba ogólnodostępnych punktów ładowania w Polsce stan na 31 grudnia 2024 r. - 8 659 szt. <i>Dzięki realizacji tego działania uzyskujemy efekt ekologiczne w postaci redukcji/ograniczenia emisji CO₂.</i> <i>Część projektów inwestycyjnych, którym udzielono wsparcia finansowego jest nadal realizowana i w związku z powyższym, wykonanie analizy stopnia ich realizacji oraz oczekiwanych efektów, będzie w pełni możliwe w kolejnym roku.</i> <i>Szczegółowe dane dostępne są na „liczniku Elektromobilności”</i> https://psnm.org/2025/informacja/licznik-elektromobilnosci-2024-rokiem-stagnacji-na-rynku-samochodow-elektrycznych-infrastruktura-na-plusie/	

Aspekt	Cele	Zadania
Edukacja ekologiczna	Podnoszenie świadomości ekologicznej Polaków w zakresie edukacji ekologicznej	Realizacja projektów podnoszących świadomość ekologiczną różnych grup społecznych/ kształtujących pożądane zachowania. Wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów - do 31 grudnia 2023 r. i 31 grudnia 2024 r.
Stopień osiągnięcia celu	<i>Najważniejsze działania realizowane w zakresie edukacji ekologicznej w 2024 r. miały na celu podniesienie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju.</i> <i>Przeprowadzone działania były skierowane do ogółu społeczeństwa, różnych grup odbiorców, w tym m.in.: dzieci, osób zamieszkujących mniejsze miejscowości, duże</i>	

	miasta, zarówno osób z wykształceniem podstawowym, średnim, jak i wyższym. Oto przykłady: ✓ Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski 2024 ✓ Ogólnopolska kampanie informacyjno-edukacyjne ✓ Organizacja i promocja konkursów ✓ Organizacja konferencji i warsztatów ✓ Organizacja imprez edukacyjnych ✓ Realizacja i emisje seriali ✓ Spotkania Ministerstwa Klimatu i Środowiska z organizacjami pozarządowymi Efekt rzeczowy i ekologiczny realizowanych działań edukacyjnych został osiągnięty przy wsparciu finansowym ze strony m.in. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki, w obszarze działań edukacyjno-informacyjno-promocyjnych w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów, poprawy stanu środowiska i zmian klimatu.
--	--

Aspekt	Cele	Zadania
Odpady, emisje/energia	Uzyskanie min. 81% udziału zielonych zamówień publicznych (dla zamówień o wartości powyżej 10 000 zł brutto) w stosunku do wszystkich zamówień (powyżej 10 000 zł brutto) realizowanych w danym roku przez komórki organizacyjne MKiŚ.	Wprowadzenie kryteriów środowiskowych w postępowaniach prowadzonych przez Ministerstwo. Wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów - do 31 grudnia 2023 r. i 31 grudnia 2024 r.
Stopień osiągnięcia celu	W zamówieniach, gdy jest to możliwe, wprowadzane są zapisy i wymogi dotyczące dostaw, usług i robót budowlanych, których wykonywanie i użytkowanie jest obiektywnie jak najmniej szkodliwe dla środowiska. Zapisy takie są wprowadzane zarówno w opis przedmiotu zamówienia, warunki udziału w postępowaniach, kryteria oceny ofert, a także stanowią wymóg w realizacji umowy. Kryteria środowiskowe są stosowane m.in. w zamówieniach dotyczących materiałów promocyjnych, np.: wykonanych z materiałów pochodzących z recyklingu, wykonanych z lnu, z drewna pochodzącego ze zrównoważonej gospodarki leśnej. W przypadku druków, np.: raporty, ekspertyzy, kalendarze, powinny być drukowane na papierze ekologicznym, pochodzącym z makulatury, posiadającym certyfikaty jakości. W realizowanych przez Ministerstwo umowach stosowane są zapisy dotyczące polityki zagospodarowania odpadów, powstałych w ramach produkcji zamawianych materiałów. Na koniec 2023 r. po zebraniu od komórek informacji o postępowaniach i ich analizie okazało się, iż stanowiły 93,23%, a na koniec 2024 r. to 93,24% przez MKiŚ postępowań powyżej 10 000 zł brutto. Zielone zamówienia publiczne stanowią ważne narzędzie w realizacji celów polityki ochrony środowiska odnoszących się do zmiany klimatu, wykorzystywania zasobów i zrównoważonej konsumpcji i produkcji. Dodatkowo MKiŚ opracowało i stosuje „Politykę zakupową”, która zawiera wytyczne i wskazówki w zakresie zielonych zrównoważonych zamówień publicznych. Załącznikiem do Strategii zakupowej MKiŚ jest dokument określający cele i mierniki na 2023 r. Powyższy dokument został przygotowany w oparciu o: art. 22 ustawy z 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych, uchwałę Rady Ministrów z 11 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia Polityki zakupowej Państwa oraz materiały Ministerstwa Rozwoju i Technologii.	

Aspekt	Cele	Zadania
Odpady, emisje/energia	Poprawa efektywności materiałowej dzięki wdrożeniu systemu elektronicznego zarządzania dokumentami	Wprowadzenie elektronicznego obiegu dokumentów przy wykorzystaniu nowego systemu EZD – Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją. To system wykonywania czynności kancelaryjnych, dokumentowania przebiegu załatwiania spraw, tworzenia i gromadzenia dokumentacji w postaci elektronicznej, realizowany w ramach systemu teleinformatycznego. Wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów - do 31 grudnia 2023 r. i 31 grudnia 2024 r.
Stopień osiągnięcia	W celu sprawnego wdrożenia i właściwego funkcjonowania systemu EZD wszyscy pracownicy zostali odpowiednio przeszkoleni, a wszystkie nowe osoby odbywają szkolenie wprowadzające z obsługi systemu. Zmieniano również instrukcję kancelaryjną.	

celu	podpisano nowe wersje <i>Procedur postępowania z dokumentacją w Ministerstwie. Tworzono lub modyfikowano istniejące formularze w celu ich procedowania w formie elektronicznej.</i> System był wdrażany stopniowo zgodnie z planem. Efekt można określić oceniając i porównując ilość wydrukowanych kartek papieru, która w 2023 roku wyniosła 1 333 500 arkuszy, a w 2024 1 210 000 arkuszy. Ilość zużytego papieru zmalała w 2024 r. w porównaniu do roku poprzedniego o 123 500 arkuszy papieru, a w przeliczeniu na pracownika zmniejszyła się o 174 arkuszy/osobę. W 2024 r. MKiŚ wysłało ok 88% pism w formie elektronicznej, a tylko ok. 12% w wersji papierowej. Dodatkowo cykliczna, kwartalna informacja o zużyciu papieru w poszczególnych komórkach organizacyjnych była przekazywana do dyrektorów wszystkich komórek organizacyjnych, celem analizy i wyjaśniania sytuacji nadmiernego korzystania z wydruku.
-------------	---

Aspekt	Cele	Zadania
Emisje/energia	Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej minimum o 10% w skali roku.	Porównanie ilości zużytej energii elektrycznej w 2024 roku w stosunku do roku 2022. Wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów - porównanie 31 grudnia 2024 r. do 31 grudnia 2022 r.
Stopień osiągnięcia celu	W celu uzyskania oszczędności w zużyciu energii podjęto szereg działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych. W tym np.: ograniczono czasowo (w godzinach pracy biura) użytkowanie systemu centralnej klimatyzacji, zmniejszono i ograniczono czasowo oświetlenie w częściach wspólnych (po godzinach pracy biura), stosowano baterie kompensacyjne, wykorzystano instalacje fotowoltaiczną, wymieniano oświetlenie LED itp. Dodatkowo prowadzono wewnętrzne kampanie informacyjno-edukacyjne (mailowe, w intranecie i Internecie), opracowano i rozesłano do pracowników katalog „Dobrych praktyk w zakresie minimalizowania zużycia energii elektrycznej” oraz przygotowano i udostępniono wygaszacze ekranu z najważniejszymi informacjami w tym zakresie oraz wydrukowano i umieszczono specjalne naklejki przy kontaktach – zachęcające do wyłączania światła i sprzętu elektronicznego. Wśród podejmowanych przez Kierownika jednostki sprawozdającej najważniejszych działań w celu ograniczenia zużycia energii elektrycznej w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. wskazano: kontynuację wymiany istniejącego oświetlenia na oświetlenie LED; akcje informacyjne wśród pracowników na temat korzyści z oszczędzania energii; oraz prowadzenie instruktarzy wśród pracowników MKiŚ o konieczności oszczędzania energii elektrycznej np.: poprzez wyłączanie oświetlenia miejsc pracy oraz urządzeń biurowych podczas nieobecności, jak również wdrożenie i utrzymanie systemu zarządzania środowiskowego (EMAS), potwierdzone uzyskaniem wpisu do rejestru EMAS (aktualnym certyfikatem). Uzyskany ostatecznie efekt ekologiczny, to tak samo jak w roku ubiegłym, oszczędność na poziomie około 23 % w porównaniu do roku 2022.	

10. Dane środowiskowe

Ministerstwo zaczęło od siebie i wprowadza zasady eko w urzędzie. Dane z zakresu zużycia energii, ilości wytworzonych odpadów i zużycia wody odnoszą się do wszystkich pracowników zatrudnionych przez Dyrektora Generalnego Ministerstwa Klimatu i Środowiska, pracujących w lokalizacji przy ulicy Wawelskiej 52/54 w Warszawie (bez uwzględniania osób pracujących na rzecz podwykonawców).

Do wytworzenia energii grzewczej, używania urządzeń i instalacji jak również dla podróży samochodami służbowymi używane są podstawowe nośniki energii takie jak benzyna, gaz ziemny i sieciowy prąd elektryczny. W roku 2009 rozpoczęliśmy przygotowania do realizacji projektu termomodernizacji budynku Ministerstwa, która została ukończona w 2015 r. W 2018 r. zlikwidowaliśmy kotłownię gazową i budynek Ministerstwa został podłączony do miejskiego węzła ciepłego. Przeprowadzone powyższe działania inwestycyjne docelowo powinny znacząco przyczynić się do obniżenia konsumpcji energii, a tym samym – pozwoli lepiej zadbać o środowisko.

W 2020 r. zainstalowano 135 paneli fotowoltaicznych na dachu budynku Ministerstwa Klimatu i Środowiska o mocy 49,95 kWp.

Dzięki nowoczesnym systemom, Ministerstwo poprawiło efektywność energetyczną systemów technicznych budynku, wyeliminowało straty energii, wprowadziło system wentylacyjny, wymieniło żarówki na energooszczędne w technologii LED.

Stosując przepisy ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych jednym z działań Ministra Klimatu i Środowiska był zakup, w 2020 roku, 4 samochodów o napędzie elektrycznym. Ministerstwo Klimatu i Środowiska posiada na swoim terenie czterostanowiskową stację ładowania pojazdów elektrycznych oraz 3 ładowarki naścienne.

10.1. Kluczowe wskaźniki w zakresie efektywności energetycznej

10.1.1. Kluczowe wskaźniki zużycia energii

Prąd elektryczny pozyskujemy z sieci energetycznej na mocy umowy o „kompleksowej sprzedaży energii elektrycznej”. Energię ciepłą wytwarzaliśmy w przeszłości w kotłowni gazowej, a dostawy gazu ziemnego zostały wówczas uregulowane umową o „kompleksowym dostarczaniu paliwa gazowego”. Kilka lat temu przeprowadzono prace mające na celu podłączenie budynku MKiŚ do ciepłowniczej sieci miejskiej. Uzyskano pozwolenie budowlane na doprowadzenie kolektora ciepłowniczego do budynku Ministerstwa. W 2018 r. wykonano budowę węzła ciepłowniczego oraz demontaż kotłów gazowych. Realizacja powyższego działania, pozwoliła na obniżenie kosztów związanych z ogrzewaniem budynku, jak również na zminimalizowanie emisji dwutlenku węgla do powietrza.

W MKiŚ opracowano również propozycję działań, mających na celu zapewnienie racjonalizacji zużycia energii w budynku/urzędzie, który został wykorzystany do promowania efektywności energetycznej w budynkach administracji publicznej. Katalog działań, jakie mogą być podejmowane w celu zmniejszenia zużycia energii jest bardzo szeroki. Do istotnych działań w tym zakresie należy także zaliczyć w szczególności:

- wykorzystanie ciepła odpadowego z serwerowni do ogrzewania zajmowanych budynków;
- modernizację lub wymianę oświetlenia;
- zastosowanie systemów pomiarowych, monitorujących i sterujących w ramach wdrażania systemów zarządzania energią;
- dążenie do zapewnienia temperatury pomieszczeń: przy ogrzewaniu budynku na poziomie 19 stopni Celsjusza, przy chłodzeniu budynku na poziomie 25 stopni Celsjusza;
- wprowadzenie usprawnień organizacyjnych oraz działań edukacyjno-informacyjnych racjonalizujących zużycie energii przez pracowników urzędów;
- nabycie urządzeń, instalacji lub pojazdów, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji;
- wymiana eksploatowanego urządzenia, instalacji lub pojazdu na urządzenie, instalację lub pojazd charakteryzujący się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji;
- realizacja przedsięwzięć – termomodernizacyjnych i niskoemisyjnych;
- wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego EMAS;
- edukowanie i dzielenie się dobrymi praktykami.

Przygotowano także propozycje dobrych praktyk w zakresie zmniejszenia zużycia energii tj.:

- audyt energetyczny budynku;
- termomodernizacja budynku;
- zamontowanie instalacji fotowoltaicznej (o mocy ok. 50 kWp);

- montaż oświetlenia energooszczędnego (przejsie na oświetlenie ledowe powoduje zmniejszenie zużycia energii o 50%);
- montaż baterii kompensacyjnych (dzięki czemu nie płacimy kar za energię pojemnościową);
- zakup sprzętu z wyższymi klasami energetycznymi (np. komputery i laptopy, nowoczesna serwerownia, windy);
- automatycznie wyłączanie urządzeń po godzinach pracy (np. instalacja klimatyzacyjna);
- podział oświetlenia na strefy;
- zamykanie okien przy włączonej klimatyzacji lub ogrzewaniu;
- wykorzystywanie naturalnego oświetlenia bez zasłaniania okien;
- korzystanie z urządzeń zgodnie z wytycznymi producenta;
- niezostawianie urządzeń w stanie spoczynku/czuwania;
- ustawianie w sprzęcie komputerowym trybu oszczędzania energii;
- wyłączanie przedłużaczy i ładowarek;
- drukowanie, kopiowanie, skanowanie dokumentów – zbiorczo;
- korzystanie z lampek (oświetlenia na biurku) zamiast oświetlenia górnego;
- wyłączanie światła w chwili opuszczania pomieszczenia;
- ustawianie lodówek z dala od źródeł ciepła i regularne ich rozmrażanie;
- wyłączanie lodówek przed planowaną dłuższą nieobecnością;
- gotowanie w czajnikach elektrycznych odpowiedniej do potrzeb ilości wody;
- malowanie pomieszczeń na jasne kolory;
- porównywanie i wybór najkorzystniejszej oferty firm dostarczających prąd.

W [Tabela 3](#) zestawiono zużycie energii wyrażone we wspólnych jednostkach, w celu umożliwienia monitorowania konsumpcji jednostkowej w przeliczeniu na pracownika Ministerstwa.

Tabela 3. Zużycie energii przez MKiŚ w latach 2020-2024

Zużycie energii	J.m.	Współczynnik przeliczeniowy	2020	2021	2022	2023	2024
Prąd elektryczny	MWh	---	1 535,22	1 330,72	1 351,14	1 034,40	1 042,52
Gaz ziemny	m ³	---	---	---	---	---	---
	GJ	1m ³ =2)	7 415,00	8 270,00	7 342,00	5 620,86	7 094,00
	MWh	przy: GJ/ KWh ³⁾	2 059,72	2 297,22	2 039,44	1 561,35	1 970,55
Paliwo (benzyna) – samochody służbowe	Litr	---	34 618	36 718	45 827	48 854	36 026
	kWh	11,55 kWh/ litr ⁴⁾	399 838	424 093	529 302	564 264	416 100
	MWh	---	399,84	42,41	52,93	56,43	41,61
Liczba zatrudnionych (etat)	Osoba	---	847	905	960	1020	1068
W przeliczeniu na 1 pracownika (etat)	MWh/osobę	---	4,72	4,06	3,59	2,60	2,86

Należy dodać, że w roku 2024 r. **wytworzyliśmy ponad 33 217 kWh energii fotowoltaicznej**. Wyniki obliczeń konsumpcji jednostkowej wyrażonej w MWh umożliwiły nam zaprezentowanie w [Tabela 4](#) jednostkowej emisji CO₂ w przeliczeniu na 1 pracownika MKiŚ.

²⁾ Źródło: www.pgnig.pl.

³⁾ Źródło: <https://www.jednostek-miary.info/przelicznik-jednostek.php>.

⁴⁾ Współczynniki przeliczeniowe przyjęte według GEMIS v4.6 (Global Emission Model for Integrated Systems) - dla samochodów osobowych z silnikami benzynowym OTTO, źródło: www.gemis.de.

Tabela 4. Emisja CO₂ w latach 2020-2024

Emisja CO ₂	J.m.	Współczynnik emisyjności CO ₂	2020	2021	2022	2023	2024
Prąd elektryczny	MWh	---	1 535,22	1 330,72	1 351,14	1 034,40	1 042,52
	kg CO ₂	950 kg CO ₂ / MWh ⁵⁾	1 458 459	1 264 184	1 283 583	982 680	990 394
Gaz ziemny – kotłownia gazowa	GJ	---	7 415	8 270	7 342	5 987	7 094
	kg CO ₂	55,82 kg CO ₂ / GJ ⁶⁾	413 905	461 631	409 830	334 194	395 987
Paliwa – samochody służbowe	Litr	---	34 618	36 718	45 827	48 854	36 026
	kg CO ₂	3055 g CO ₂ / Litr ⁷⁾	105 758	112 174	140 001	149 249	110 059
Razem	kg CO₂	---	1 978 122	1 837 992	1 833 414	1 466 123	1 496 440
Liczba zatrudnionych (etat)	Osoba	---	847	905	960	1020	1068
W przeliczeniu na 1 pracownika (etat)	kg CO₂/ osobę	---	2 335,44	2 030,93	1 909,81	1 437,38	1 401,16

Zestawienie zużycia energii z tabeli 3 oraz emisji CO₂ w tabeli 4 wskazuje, iż wskaźnik zużycia energii w roku 2024 wzrósł o 10% na osobę w stosunku do roku 2023, co spowodowane było zwiększeniem zużycia gazu. Dzięki ograniczeniu zużycia innych zasobów i surowców udało się zmniejszyć emisję (w przeliczeniu na jednego pracownika (1 etat) o ponad 36 kg CO₂ na osobę. Dla porównania wskaźnik zużycia energii w roku 2023 spadł o prawie 1 MWh/osobę w stosunku do roku 2022, co spowodowało to spadek emisji CO₂ do atmosfery o prawie 370 tys. kg CO₂. W przeliczeniu na jednego pracownika (1 etat) udało się zmniejszyć emisję o ponad 472 kg CO₂ na osobę. Ponadto, wskaźnik zużycia energii w roku 2021 spadł o 0,66 MWh/osobę w stosunku do roku 2020, co spowodowało spadek emisji CO₂ do atmosfery o ponad 140 tys. kg CO₂. W roku 2020, również nastąpił jeszcze większy spadek zużycia energii w przeliczeniu na pracownika tj. spadek o 2,46 MWh/osobę.

Z zestawienia emisji CO₂ wynika, że największy wpływ na trend w generowaniu pośrednim CO₂ ma zużycie prądu elektrycznego. Zatem największy potencjał w ograniczaniu emisji istnieje w przypadku optymalizowania zużycia energii elektrycznej, co potwierdzają wyniki z kilku ostatnich lat. Ma to również związek z modernizacją systemu wentylacji w budynku, zapewniającą wymagany przepisami minimalny strumień powietrza wentylacyjnego.

10.1.2. Kluczowe wskaźniki emisji z samochodów MKiŚ

W Tabeli 5 przedstawiono zużycie paliwa przez samochody służbowe MKiŚ. W roku 2020 nastąpił znaczący spadek, bo ok. 50% emisji CO₂ w przeliczeniu na pracownika wynikającej z zużycia paliwa. Ten sam poziom został utrzymany również w 2021 r. Taki znaczący efekt ekologiczny związany jest ze zmianami nawyków, poruszaniem się komunikacją miejską (zbiorową), jak również zwiększeniem floty samochodów elektrycznych będących w dyspozycji Ministerstwa. W roku 2022 nastąpił natomiast

⁵⁾ Źródło: Polityka energetyczna Polski do 2030 roku (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 roku), str. 29, <http://www.mg.gov.pl/Gospodarka/Energetyka/Polityka+energetyczna>.

⁶⁾ Źródło: Wartości opałowe (WO) i wskaźniki emisji CO₂ (WE) w roku 2007 do raportowania w ramach Wspólnotowego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji za rok 2010, Tabela 12, str. 5, http://www.kobize.pl/materiały/download/WE_i_WO_do_HE_2007.pdf.

⁷⁾ Współczynniki przeliczeniowe przyjęte według GEMIS v4.6 (Global Emission Model for Integrated Systems) - dla samochodów osobowych z silnikiem benzynowym OTTO, źródło: www.gemis.de.

wzrost, spowodowany znacznym zwiększeniem osób zajmujących najwyższe stanowiska w MKiŚ, czyli zwiększeniem liczby Sekretarzy i Podsekretarzy Stanu, którzy ze względu na swoje obowiązki służbowe, korzystali również z transportu indywidualnego. W roku 2023 poziom był podobny jak w roku ubiegłym, pomimo okresu złożonych delegacji służbowych kierownictwa resortu, związanych z okresem wyborczym i licznymi spotkaniami w terenie. W ostatnim roku natomiast nastąpiło dużo ograniczenie zużycia paliwa, co skutkowało zmniejszeniem emisji o ponad 43 kg CO₂ na osobę. Należy wskazać, że duży wpływ na poprawę tego wskaźnika miało wykorzystanie samochodów elektrycznych i hybrydowych oraz ograniczenie użytkowania pojazdów spalinowych.

Tabela 5. Zużycie paliwa przez samochody osobowe MKiŚ w latach 2020-2024

Dane wejściowe	J.m.	Współczynnik przeliczeniowy ⁸⁾	2020	2021	2022	2023	2024
Paliwo - Benzyna	Litr	-	34 618	36 718	45 827	48 854	36 026
Gazy cieplarniane	kg CO ₂	3055 g CO ₂ / Litr	105 758	112 174	140 001	149 249	110 059
	kg CH ₄	0,8 g CH ₄ / Litr	27,69	29,37	36,66	39,08	28,82
	kg N ₂ O	0,03 g N ₂ O/ Litr	1,04	1,10	1,37	1,46	1,08
Substancje szkodliwe	kg SO ₂	1,6 g SO ₂ / Litr	55,39	58,75	73,32	78,17	57,64
	kg NO _x	1,5 g NO _x / Litr	51,93	55,08	68,74	73,28	54,04
	kg pyłu	0,18 g pyłu/ Litr	6,23	6,61	8,25	8,79	6,48
Liczba zatrudnionych	Osoba/etat	---	847	905	960	1020	1068
Na 1 pracownika (etat)	kg CO ₂ /os.	---	124,86	123,95	145,83	146,32	103,05

10.2. Wskaźniki zużycia wody

Ministerstwo Klimatu i Środowiska korzysta z dwóch źródeł zasilania w wodę: z wody wodociągowej i wody ze studni oligoceńskiej. Z przedstawionej [Tabela 6](#) wynika, że na przestrzeni lat 2020-2023 zredukowaliśmy zużycie wody (łącznie wody oligoceńskiej i wodociągowej) w przeliczeniu na pracownika o 37,5%. Efekt osiągnęliśmy dzięki wielu działaniom technicznym oraz świadomościowo - organizacyjnym. W roku 2024 zużyliśmy nadal mniej wody wodociągowej w przeliczeniu na pracownika, ale więcej wody oligoceńskiej. Było to spowodowane wyremontowaniem ujęcia wody oligoceńskiej i zachęcaniem pracowników do picia takiej wody zamiast wody butelkowanej.

W 2021 r. w porównaniu do 2019 r. obserwuje się spadek sumarycznego zużycia wody na 1 pracownika o ponad 16 m³. W roku 2020 zużycie wody wodociągowej i oligoceńskiej na 1 pracownika zmalało, co spowodowało, iż zużycie wody na 1 pracownika zmalało znacząco, bo o ok. 12 m³/osobę. Kolejny spadek i bardziej efektywne korzystanie z zasobów wodnych na poziomie 1,8 m³/osobę odnotowuje się na przestrzeni ostatniego roku. Jednocześnie prowadzone działania edukacyjno-szkoleniowo uświadomiły pracownikom znaczenie jakości wody do picia. W 2023 r. nie korzystaliśmy z wody oligoceńskiej ze względu na trwający remont ujęcia i instalacji.

Ponieważ oszczędzanie wody jest w dzisiejszych czasach bardzo ważne, a każdy z nas może się do tego przyczynić w dużym stopniu, podejmując nawet kilka prostych kroków przy codziennych czynnościach, dlatego też w MKiŚ opracowano listę przykładów, które pomogą zaoszczędzić wodę, zmniejszyć rachunki i zadbać o środowisko:

⁸⁾ Współczynniki przeliczeniowe przyjęte według GEMIS v4.6 (Global Emission Model for Integrated Systems) - dla samochodów osobowych z silnikiem benzynowym OTTO, źródło: www.gemis.de.

1. Wybierz prysznic zamiast kąpeli w wannie – 5 minutowy prysznic to zużycie średnio 40-60 litrów wody, a kąpiel w wannie to aż od 120 do 160 litrów.
2. Podczas odpuszczania zimnej wody przed prysznicem podstaw wiadro lub miskę – zebraną wodę możesz wykorzystać np. do podlania roślin lub spłukania wody w toalecie.
3. Postaraj się wlewać do czajnika tyle wody, ile potrzebujesz .
4. Ogranicz wyrzucanie odpadów do toalety – każdy wacik, chusteczkę czy patyczek do uszu trzeba spłukać, marnując przy tym wodę.
5. Zakręcaj wodę podczas mycia zębów.
6. Zmywarkę oraz pralkę włączaj tylko wtedy, gdy są w pełni załadowane – mycie naczyń czy pranie ubrań gdy zmywarka lub pralka nie jest pełna, jest bardzo nieekonomiczne oraz marnuje duże ilości wody.
7. Wykorzystaj ponownie wodę po gotowaniu – woda po ugotowanym makaronie czy warzywach świetnie nada się do podlania roślin, pamiętaj tylko żeby była wystudzona oraz nie zawierała soli.
8. Warzywa oraz owoce płucz w naczyniu – jest to dużo bardziej oszczędne niż płukanie ich pod bieżącą wodą.
9. Rozważ instalację wodooszczędnych baterii łazienkowych – baterie jednouchwytowe czy bezdotykowe zużywają znacznie mniej wody względem tych tradycyjnych.
10. Sprawdź czy rury w Twoim domu są szczelne – wszelkie wycieki marnują duże ilości wody i narażają Cię na wyższe rachunki.
11. Resztki po jedzeniu wyrzucić do kosza zamiast spłukiwać ich w zlewie – skuteczne spłukanie resztek zużywa duże ilości wody.
12. Zbieraj deszczówkę – użyjesz jej np. do podlewania roślin w ogrodzie.
13. Gdy chcesz umyć samochód, wybierz się na myjnię – część myjni posiada obieg zamknięty wody.
14. Mocno ubrudzone naczynia wymocz odpowiednio wcześniej – pozwoli Ci to zaoszczędzić dużo wody, czasu i nerwów podczas ich szorowania.
15. Pij wodę z kranu – jest ona zdatna do picia, zmniejszysz też produkcję zbędnego plastiku oraz zaoszczędzisz wodę – „wyprodukowanie” jednej plastikowej butelki wody zużywa aż ok. 3 litry wody.

Dzięki tym wskazówkom można zaoszczędzić dużo wody, zadbać o środowisko, ale też zaoszczędzić na rachunkach.

Tabela 6. Zużycie wody wodociągowej i oligoceńskiej w latach 2020-2024

Wskaźnik	J.m.	2020	2021	2022	2023	2024	Limit ⁹⁾
Zużycie wody wodociągowej	m ³	10 183	6 865	8 704	8 255	8 344	---
Zużycie wody oligoceńskiej	m ³	781	1 087	790	0	1 456	średnio na dobę - 37 m ³
Liczba zatrudnionych (etat)	osoba	847	905	960	1 020	1 068	---
Zużycie wody wodociągowej na 1 pracownika (etat)	m ³ /osobę	12,02	7,58	9,07	8,09	7,81	---
Zużycie wody oligoceńskiej na 1 pracownika (etat)	m ³ /osobę	0,92	1,20	0,82	0	1,36	---

⁹⁾ Limit określony pozwoleniem wodnoprawnym, decyzja nr 900/OŚ/2015 z 11.09.2015 r. ważna do 30.09.2035 r.

Sumaryczne zużycie wody na 1 pracownika	m ³ /osobę	12,94	8,79	9,89	8,09	9,17	---
---	-----------------------	-------	------	------	------	------	-----

10.3. Wskaźniki gospodarki odpadami

Gospodarowanie odpadami stanowi dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska bardzo ważny element systemu zarządzania środowiskowego. Choć nasza działalność to klasyczny przykład działalności „biurowej” z włączeniem podróży służbowych, to biorąc pod uwagę wielkość zatrudnienia oraz ilość spraw do rozpatrzenia w ciągu roku, odpady stanowią znaczący aspekt środowiskowy – zgodnie z dokonaną przez nas systemową oceną znaczenia aspektów środowiskowych. Dlatego wprowadziliśmy segregację przy zastosowaniu różnych rodzajów pojemników (zdjęcia poniżej) oraz ustanowiliśmy i wdrożyliśmy szczegółowe zasady postępowania z każdym odpadem. Odpady są segregowane w całym budynku Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Każdy pracownik doskonale zdaje sobie sprawę ze znaczenia segregacji oraz wagi pozytywnego wpływu dobrej praktyki w tym obszarze na stan środowiska. Jednocześnie we wszystkich zawieranych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska umowach, jeśli w rezultacie wykonywanych prac mogą powstać odpady, to obowiązkowo umieszczane są stosowne zapisy środowiskowe w tym zakresie.

[Tabela 7](#) przedstawia charakterystykę wytwarzanych odpadów w Ministerstwie w latach 2021, 2022 oraz 2023 i 2024. Z danych przedstawionych w tabeli można wywnioskować, że w ostatnim czasie obserwuje się tendencję spadkową odnośnie całkowitej ilości odpadów i coraz lepszą ich segregację.

Z [Tabela 8](#) wynika, że bardzo dobre efekty środowiskowe osiągnęliśmy w zakresie zmniejszania ilości odpadów komunalnych poprzez efektywniejsze oddzielanie pozostałych odpadów (np. papieru, szkła, metali oraz tworzyw sztucznych) ze strumienia odpadów komunalnych.

W związku z wejściem w życie zmienionych przepisów o utrzymaniu czystości i porządku w gminie, w znaczny sposób modyfikującej system gospodarki odpadami komunalnymi w naszym kraju, z dniem 01.07.2013 r. zaczął obowiązywać nowy system gospodarki odpadami w Warszawie – podmiotem odpowiedzialnym za odbiór odpadów stało się m.st. Warszawa, a w jego imieniu, odpady zaczęły odbierać firmy wyłonione przez Urząd m.st. Warszawy. Wpłynęło to m.in. na zmianę sposobu ewidencjonowania wytwarzanych odpadów. Dotychczas MKiŚ dysponowało informacją na temat masy wytwarzanych odpadów segregowanych, natomiast po zmianie prawnej, możliwe jest jedynie oszacowanie danych odnośnie pojemności przekazywanych do odbioru odpadów, co utrudnia odniesienie się do wyników z lat poprzednich.

W 2021 r. można zauważyć zmniejszenie ilości powstających w Ministerstwie odpadów w stosunku do lat poprzednich. Porównując czas przed pandemią i rok 2021 należy wskazać, iż wzrosła ilość odpadów segregowanych tj. papier i tektury oraz tworzywa sztuczne i szkło. Jednocześnie znacząco zmalała ilość odpadów typu zużyte urządzenia inne niż niebezpieczne. Efekty prowadzonych w Ministerstwie działań informacyjnych w zakresie systemu EMAS, widać było również w przypadku zmniejszającej się ilości przekazywanych odpadów komunalnych, których ilość roczna w przeliczeniu na jednego pracownika zmalała w poprzednich latach z 1,86 do 1,14 m³. Natomiast w 2022 r. wzrosła ilość odpadów, co było związane z dużym wzrostem ilości spotkań organizowanych w budynku MKiŚ, zwiększeniem ilości osób pracujących w biurze oraz licznymi remontami. Należy podkreślić, iż cały czas ograniczamy znacząco ilość pism papierowych,

a jednocześnie w 2024 rozpoczęliśmy duży proces archiwizacji starych dokumentów oraz porządkowania magazynów. Powyższe działania mają wpływ na powstający strumień odpadów, ale mimo to całkowita ilość odpadów komunalnych w przeliczeniu na pracownika ponownie zmalała.

W 2023 roku ilość odpadów komunalnych w przeliczeniu na pracownika zmalała o około 11%. Warto podkreślić, iż bardzo znacząco, bo o 50% zmalała wtedy też całkowita ilość odpadów z papieru i tektury, co wynika z podjętych działań w zakresie zainstalowania i wykorzystania w Ministerstwie „wrzutni”.

Ilość wywiezionych pojemników jest obliczona na podstawie harmonogramu wywozu ustalonego przez wykonawcę (MPO), dostępnego na stronie internetowej MPO.

Odpady są przekazywane firmie wyłonionej przez Urząd m.st. Warszawy oraz odbiorcom do tego uprawnionym (zgodnie z zasadami przyjętymi w wewnętrznym dokumencie „Gospodarka odpadami”). Nad odbiorcami wybieranymi przez MKiŚ, prowadzimy systematyczny nadzór, zarówno z wykorzystaniem dokumentów usankcjonowanych prawnie, jak również operacyjnie – poprzez kontrolowanie sposobów postępowania odbiorcy podczas załadunku. W stosunku do obecnie współpracujących z nami firm gospodarujących odpadami, nie stwierdziliśmy żadnych uchybień.

Tabela 7. Odpady wytworzone w latach 2021-2024.

Rodzaje odpadów	J.m.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Odpady komunalne/zmieszane	m ³	1 029,6	1 072,5	1023,0	1036,2
Odpady z papieru i tektury	m ³	364	350	175	182
Odpady ze szkła	m ³	27,5	29,8	28,6	28,6
Odpady typu zużyte urządzenia zawierające freony, HCFC, HFC – lodówki (kod 16 02 11*)	mg	0,03	-	0,05	0,18
Odpady zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych zawierających niebezpieczne elementy – świetlówki (kod 16 02 13*)	mg	0,49	-	0,11	0,34
Odpady typu zużyte urządzenia inne niż niebezpieczne (urządzenia techniczne i elektroniczne, komputery, drukarki, telefony, itp.) (kod 16 02 14)	mg	2,74	-	3,72	2,156
Metale i tworzywa sztuczne	m ³	171,6	128,3	114,4	115,5-
Bioodpady	m ³	12,48	21,04	23,76	23,52
Odpady zielone (choinki)	m ³	7	-	14	28
Odpady wielkogabarytowe	m ³	63,0	14,6	28,0	56,0
Odpady – inne baterie i akumulatory (kod 16 06 05, 16 06 04)	mg	0,050	-	-	0,078
Odpady – elementy usunięte z zużytych urządzeń, inne niż wymienione w 16 02 15 (kod 16 02 16)	mg	0,145	-	-	0,076
Odpady z betonu, gruzu itp. (kod 17 01 07)	mg	-	-	-	11,01
Odpady – z budowy, remontów i demontażu (kod 17 09 03)	mg	-	-	-	4,8

Tabela 8. Odpady w przeliczeniu na 1 pracownika w latach 2021-2024.

	J.m.	2021	2022	2023	2024
Odpady komunalne	m ³	1 029,6	1 072,5	1023,0	1036,2
Liczba zatrudnionych	osoba	905	960	1020	1068
Odpady komunalne/na pracownika	m³/osobę	1,14	1,12	1,00	0,97

10.4. Zaplecze techniczne i materiały robocze

Dane zestawione w [Tabela 9](#) zaświadczaają o tym, że skutek przynoszą prowadzone działania edukacyjne (szkolenia) wśród pracowników oraz zmienianie procedur wewnętrznych i wprowadzanie elektronicznych wzorów dokumentów. Informacje zawarte w Tabeli 9 potwierdzają, iż pomiędzy rokiem 2020, a 2022 całkowite zużycie papieru zmalało o 431 360 kartek papieru (A-4), a między 2024, a 2023 r. zmniejszyło się o 174 kartki na osobę.

W ostatnich latach spadło znacznie zużycie papieru, co jest spowodowane wdrożeniem elektronicznego systemu obiegu i zarządzania dokumentami (EZD), stworzeniem wzorów dokumentów oraz wniosków i szablonów w formie elektronicznej oraz modyfikacją obowiązujących procedur, jak również korzystaniem z elektronicznych skrzynek mailowych, czy wysyłką z wykorzystaniem E-puapu i korzystaniem z dysków wspólnych, na których gromadzone są liczne dokumenty. Dzięki temu ponad 99% zadań możemy realizować elektronicznie. W 2024 r. MKiŚ wysłało ok 88% pism w formie elektronicznej, a tylko ok. 12% w wersji papierowej.

Zakładano, że taka spadkowa tendencja utrzyma się w przyszłości, choć jest również uzależniona od ilości realizowanych spraw, zakresu działania urzędu oraz podejmowanych działań w zakresie współpracy krajowej i międzynarodowej. Jak wskazują ww. dane, ilość zużywanego papieru w przeliczeniu na 1 pracownika przez dłuższy czas stale malała i jest to również związane z wprowadzeniem korespondencji tylko w formie elektronicznej z organami oraz jednostkami podległymi i nadzorowanymi.

Zmniejszenie zużycia papieru do drukowania potwierdzają również zestawienia pokazujące rzeczywiste ilości wykorzystywanego papieru w drukarkach. Od 2013 do 2022 roku ta ilość znacząco spadała. Wyjątkiem był 2023 rok, gdzie w przeliczeniu na pracownika zużyliśmy 60 arkuszy na osobę więcej. Sytuacja ta związana była z prowadzoną gruntowną inwentaryzacją i potrzebą jej udokumentowania w formie papierowej.

Tabela 9. Wydruk papieru 2021-2024

Obszar	Artykuły	J.m.	2021	2022	2023	2024
Papier (ilość zużytego papieru)	Wydruk centralny	pojedyncza kartka papieru A4-szt.	1 541 796	1 197 219	1 333 500	1 210 000

Ministerstwo posiadało odpowiednią liczbę sprzętu komputerowego, które stanowiło właściwe zaplecze techniczne/sprzętowe, niezbędne do realizacji zadań służbowych przez wszystkich pracowników urzędu, w formie pracy - stacjonarnej, zdalnej i hybrydowej.

10.5. Wskaźniki efektywności materiałowej

Przed kilkoma laty postanowiliśmy rozpocząć „od siebie” i podjęliśmy decyzję o kupowaniu papieru biurowego (do druku) pochodzącego w 100% z recyklingu lub ekologicznie certyfikowanego. W ten sposób przyczyniliśmy się realnie do poprawy stanu środowiska,

a konkretnie do zwiększenia stanu zadrzewienia. Dla potwierdzenia skuteczności naszych działań w tym obszarze posiadamy stosowne certyfikaty, których zestawienie wraz z efektami w postaci sfinansowania nasadzenia drzew prezentuje [Tabela 10](#). Aktualnie, (od 2013 roku) Ministerstwo korzysta głównie z papieru zakupionego w ramach zamówienia centralnego realizowanego przez Centrum Usług Wspólnych.

Tabela 10. Certyfikaty potwierdzające nasadzenia drzew

Data wydania certyfikatu	Za okres zakupowy	Ilość zakupionych ryz A4	Ilość sfinansowanych nasadzeń drzew
23.04.2008	01.12.2007-31.03.2008	2 000	286
27.04.2009	01.05.2008-31.03.2009	2 595	260
19.04.2010	01.05.2009-31.03.2010	4 200	420
27.05.2011	01.05.2010-31.03.2011	5 200	520

Chcemy podkreślić, że od 2007 roku Ministerstwo kupowało wyłącznie papier ekologiczny, który posiadał odpowiednie znaki ekologiczne i/lub pochodził z certyfikowanej produkcji. Rodzaje i ilości papieru kupowanego w latach 2007-2011, posiadającego różne certyfikaty. Ministerstwo Klimatu i Środowiska nadzoruje i ocenia efekty działalności środowiskowej, związane ze zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi pośrednimi, wynikającymi z działalności statutowej. Wskaźniki te w dużej mierze zależą jednak od wielu innych jednostek i organów zewnętrznych. Ustalenie stopnia i zasad możliwości wpływu przez MKiŚ na te wskaźniki (w rozumieniu Rozporządzenia EMAS) jest dość skomplikowanym procesem i podlegało wnikliwym i szczegółowym analizom, w efekcie których pozostawiono niezmienione listy aspektów. Jednocześnie w kolejnych deklaracjach środowiskowych nie wyklucza się stopniowego wprowadzania ewentualnych zmian, jeśli będą ku temu wskazania wynikające z kolejnych analiz.

11. Działania EMAS w obszarze edukacji

Jednym z głównych celów działania Ministerstwa Klimatu i Środowiska jest podnoszenie świadomości ekologicznej oraz wzmacnianie prośrodowiskowych zachowań w społeczeństwie. Jest on realizowany poprzez różnorodne działania edukacyjne kierowane do ogółu społeczeństwa, jak również do pracowników MKiŚ.

11.1. Przykładowe akcje i kampanie edukacyjne skierowane do społeczeństwa

11.1.1. Kampanie edukacyjno-informacyjne

Działania edukacyjno-informacyjne realizowane lub koordynowane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska mają na celu dostarczenie społeczeństwu informacji oraz wiedzy na temat ochrony środowiska i klimatu. Efektem tych działań jest podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa na temat między innymi indywidualnych działań, jakie można podejmować na rzecz ochrony środowiska i klimatu.

W 2024 r. dotarliśmy do:

- 67 747 616 odbiorców telewizyjnych,
- 24 207 116 odbiorców radiowych,
- 46 755 045 odbiorców kampanii internetowych.

Ogólnopolska kampania informacyjno-edukacyjna na temat różnorodności biologicznej skierowana do dzieci – kampania dwuletnia

Działania zrealizowane w ramach umowy miały na celu upowszechnienie wiedzy na temat różnorodności biologicznej, jej roli w życiu ludzi i funkcjonowaniu społeczeństw, zagrożeń wynikających z utraty różnorodności biologicznej, konieczności i możliwości jej ochrony. Głównym celem prowadzonych działań jest rozwijanie wiedzy dzieci w zakresie różnorodności biologicznej, kształtowanie postawy przyjaznej bioróżnorodności wśród dzieci i zwiększenie ich poziomu wiedzy o środowisku naturalnym.

Plebiscyt „Zwierzę Roku”

Plebiscyt pozwoli na zwiększenie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej, m.in. poprzez aktywny udział społeczeństwa w głosowaniu nad wyborem laureata danej edycji.

W ramach pilotażu, w bieżącym roku organizator jako „Zwierzę Roku” wytypował bociana białego (*Ciconia ciconia*). Bocian biały objęty jest w Polsce ścisłą ochroną gatunkową, ponadto został wyróżniony jako gatunek wymagający ochrony czynnej. Celem działań podejmowanych przez MKiŚ jest rozwijanie wiedzy społeczeństwa w zakresie różnorodności biologicznej, kształtowanie postawy przyjaznej bioróżnorodności wśród dorosłych poprzez popularyzację wiedzy na temat życia bociana białego oraz zwrócenia szczególnej uwagi na potrzeby tego gatunku i rolę jaką pełni w ekosystemie, w polskim krajobrazie i kulturze.

Konkurs fotograficzny „Kochaj природę o każdej porze!”

Celem konkursu było ukazanie piękna polskiej przyrody w amatorskiej fotografii przyrodniczej w cyklu rocznym. Zgłaszane przez profesjonalistów oraz amatorów zdjęcia odzwierciedlały piękno dzikiej przyrody (zwierzęta, rośliny, jak i krajobrazy) we wszystkich czterech porach roku i przedstawiały miejsca zlokalizowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Konkurs odbył się przy wsparciu Związku Polskich Fotografów Przyrody. Prace konkursowe były zgłaszane przez Uczestników w terminie od 8 lipca do 18 sierpnia 2024 r. Do konkursu nadesłano 657 zgłoszeń; 271 zgłoszeń odrzucono ze względów formalnych, pozostałych 386 zgłoszeń spełniło wymogi formalne określone w Regulaminie.

Łączny zasięg konkursu:

- odbiorcy bezpośredni – $657+120 = 777$ odbiorców (zgłoszenia do konkursu, uczestnicy festiwalu);

- promocja - 3 149 270 odbiorców (uczestnicy festiwalu, wyświetlenia nagrania pierwszego dnia gali na YouTube, odsłony strony konkursowej, zasięg postów na Facebooku, wyświetlenia postów na Instagramie i LinkedIn, liczba widzialnych odsłon w portalu WP.pl).

Konferencja „Terenowa edukacja przyrodnicza dzieci i młodzieży”

13-15 listopada 2024 r. w Falentach k. Warszawy odbyła się konferencja, skierowana do nauczycieli, wychowawców i doradców metodycznych oraz pedagogów i psychologów szkolnych, a także edukatorów prowadzących zajęcia z dziećmi i młodzieżą szkolną. Informację o konferencji wraz z zaproszeniem przesłano do Ośrodka Rozwoju Edukacji, Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych, Placówek Doskonalenia Nauczycieli, Kuratoriów Oświaty oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W ramach promocji utworzono również stronę konferencji w zakładce Edukacja Ekologiczna, na której umieszczono informacje o konferencji oraz formularz rejestracyjny. W konferencji wzięło udział ok. 150 osób.

Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski 2024

Badanie trackingowe świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski to cykliczne, realizowane co dwa lata badanie przeprowadzane przez MKiŚ. Powtarzalność badania pozwala śledzić dynamikę zmian, jakie zachodzą w świadomości i zachowaniach ekologicznych obywateli. Zebrane wyniki i tendencje zmian to istotne źródło informacji dla jednostek merytorycznych resortu środowiska, jak również dla innych podmiotów, do których zaliczyć można instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, a także samych obywateli.

Badanie podzielono na sześć obszarów (bloków):

I. Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego;

II. Środowisko naturalne i jego ochrona;

III. Jakość powietrza;

IV. Gospodarowanie odpadami;

V. Zmiany klimatu;

VI. Wspierające ochronę środowiska działania indywidualne i zachowania konsumenckie.

Badanie świadomości i zachowań ekologicznych zostało zrealizowane pomiędzy 9 – 27 września 2024 r. za pomocą techniki CATI, czyli wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo.

Kampania nt. różnorodności biologicznej pn. „Chroń bioróżnorodność”

W ramach realizacji ogólnopolskiej kampanii informacyjno-edukacyjnej nt. ochrony różnorodności biologicznej pn. „Chroń bioróżnorodność” wyprodukowano spoty telewizyjne i radiowe. Na podstawie zapytania ofertowego wyłoniono Wykonawców, którzy przeprowadzili emisję spotów na swoich antenach. Zamówienie przeprowadzono na podstawie Art. 11 ust 1 pkt 5 ustawy Prawo Zamówień Publicznych. W ramach 3 kampanii:

Łączny zasięg działań zrealizowanych w ramach kampanii - 53 445 435 odbiorców.

Realizacja i emisja ośmiu odcinków serialu pt. „Detektywi”

Celem działania było podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie problematyki ochrony klimatu oraz mitygacji i adaptacji do zachodzących zmian klimatu, dzięki indywidualnym działaniom podejmowanym na poziomie gospodarstwa domowego oraz w miejscu pracy.

Emisje przyniosły efekt: 1 725 964 osób zasięgu 2+ w grupie docelowej wszyscy 16-59. Osiągnięto również wysoki zasięg 1+ w grupie docelowej wszyscy 16-59: 4 178 281 osób oraz w grupie ogólnej 4+: 7 179 330 osób.

1) Odc. 116 – overpacking kosmetyków - <https://tvn.pl/serie/detektywi/kupujesz-kosmetyki-w-wielu-opakowaniach-poznaj-inny-sposob-st8205790>

2) Odc. 118 – nielegalne składowiska odpadów - <https://tvn.pl/serie/detektywi/najemca-chcial-go-oszukac-na-miliony-zlotych-zostawil-mu-na-dzialce-sterne-beczek-z-chemikaliami-st8205778>

3) Odc. 120 – recykling butelek z nakrętkami - <https://tvn.pl/serie/detektywi/dlaczego-nakretki-przymocowane-na-stale-do-butelek-maja-tak-duze-znaczenie-st8205743>

4) Odc. 121 – zakup samochodu elektrycznego - <https://tvn.pl/serie/detektywi/czy-elektryki-sa-niebezpieczne-ladowanie-samochodow-w-garazach-jest-nasza-przyszloscia-st8204033>

5) Odc. 129 – oszczędzanie energii i wody w miejscu pracy - <https://tvn.pl/serie/detektywi/oszczedzaj-energie-i-wode-nie-tylko-w-domu-zadbaj-o-dobre-nawyki-rowniez-w-pracy-jakie-sa-korzysci-st8205802>

6) Odc. 131 – kubek wielokrotnego użycia - <https://tvn.pl/serie/detektywi/chcesz-kawe-na-wynos-przynies-wlasny-kubek-jest-taniej-i-bardziej-ekologicznie-st8204049>

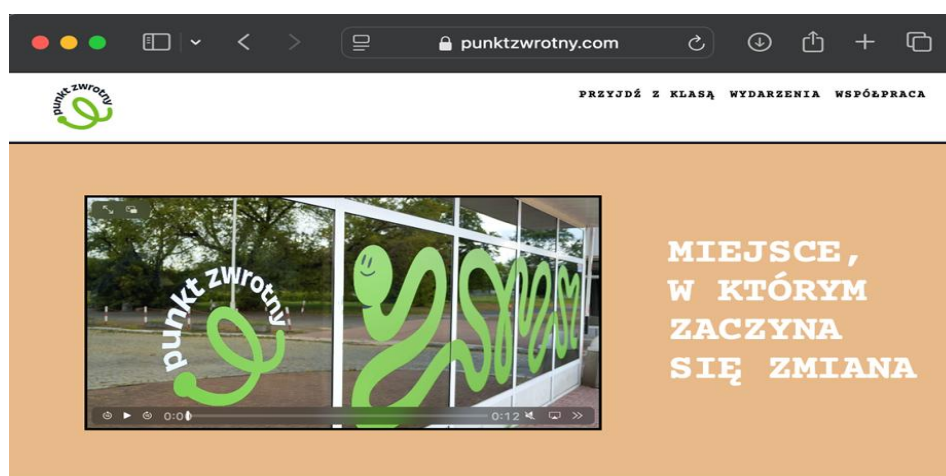
7) Odc. 127 – przewożenie gatunków zagrożonych wyginięciem - <https://tvn.pl/serie/detektywi/czego-nie-wolno-transportowac-z-krajow-lista-nie-jest-krotka-st8204007>

8) Odc. 137 – termomodernizacja domu - <https://tvn.pl/serie/detektywi/dostal-dotacje-i-cieszy-sie-czystym-powietrzem-nizsze-rachunki-place-sprawdz-jak-pojsc-sladami-bohatera-serialu-de-st8191195>

Bezpłatne udostępnianie zorganizowanym grupom szkolnym EkoCentrum

EkoCentrum bazuje na idei pokoi z zagadkami i zadaniami do wykonania na czas, które mają na celu przekazywanie wiedzy o zmianach klimatu, ochronie środowiska, oszczędzaniu zasobów, zasadach zrównoważonej konsumpcji.

Konkursu „Klimatyczny Człowiek Roku”

Kategorie: Młody Naukowiec, Społecznik, Nauczyciel

Konkurs skierowany do trzech kategorii odbiorców: Nauczycieli, Młodych Naukowców oraz Społeczników, którzy w sposób nieszablonowy i innowacyjny działają na rzecz klimatu i środowiska oraz posiadają osiągnięcia w tym zakresie:

Nauczyciel – który w ramach prowadzonych zajęć lekcyjnych i/lub dodatkowych (pozaekcyjnych) działań,

Młody Naukowiec,

Społecznik – który jest zaangażowany w prospołeczne lub edukacyjne działania na rzecz ochrony środowiska, ochrony przyrody, zrównoważonego rozwoju, gospodarki obiegu zamkniętego, ochrony klimatu, ograniczania skutków zmian klimatu oraz adaptacji do zmian klimatu oraz pokrewnych, które mają charakter nieszablonowy i innowacyjny.

W konkursie wpłynęło 106 zgłoszeń:

Kategoria Młody Naukowiec – 25 zgłoszeń

Kategoria Nauczyciel – 41 zgłoszeń

Kategoria Społecznik - 40 zgłoszeń

Wszystkie wnioski przeszły pozytywnie ocenę formalną, a kapituła Konkursu przeprowadziła ocenę merytoryczną nadesłanych wniosków. 12 listopada 2024 r. w Ministerstwie Klimatu i Środowiska odbyło się posiedzenie Kapituły konkursu, podczas którego w drodze dyskusji i głosowania Kapituła wyłoniła 9 laureatów konkursu.

Konkursu pn. „Produkt w obiegu”

Konkurs został skierowany do producentów, projektantów, dystrybutorów, którzy swoimi produktami, projektami lub usługami wpisują się w ideę Gospodarki o Obiegu Zamkniętym. Głównym elementem ocenianym w konkursie było jak najlepsze i skuteczne zastąpienie ocenianym „produktem w obiegu” istniejącego produktu, usługi lub modelu funkcjonującego w formule nieefektywnej, linearnej gospodarki. Konkurs wyłonił innowacyjne rozwiązania. Zgłoszone produkty i projekty zostały ocenione przez ekspertów w następujących kategoriach: sprzęt elektryczny/elektroniczny, odzież i obuwie, transport i komunikacja, budownictwo, meblarstwo, biogospodarka w tym w szczególności kaskadowe wykorzystanie i przetwarzanie biomasy.

Zorganizowanie, promocja i przeprowadzenie VI edycji konkursu „Produkt w Obiegu” oraz zorganizowanie stacjonarnej wystawy produktów zakwalifikowanych do II etapu Konkursu odbyły się w ramach Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska w dniach 15-17 października 2024.

Konkurs trwał od 6 do 23 września 2024 roku, a 40 firm nadesłało 42 zgłoszenia do konkursu. Do drugiego etapu zakwalifikowano 20 produktów z 18 firm.

Promocja konkursu na stornie www.poleco.pl

Liczba odsłon zakładki konkursu i „Aktualności”: 829

Media społecznościowe:

Facebook, Linkedin, Instagram –Zasięg: 7 781, Wyświetlenia: 3 717 (Linkedin średni wskaźnik zainteresowania –3,65%)

Informacje prasowe

Zasięg: 132 933, średni open rate 22,89%

Wysyłka newsletterów

Zasięg: 102 820, średni open rate 13,55%

Promocja laureatów

Strona www.poleco.pl

Liczba odsłon zakładki konkursu i „Aktualności”: 488

Media społecznościowe

Facebook, Linkedin, Instagram, Youtube –Zasięg: 13 070, Wyświetlenia: 6 414 (Linkedin średni wskaźnik zainteresowania –15,71%)

Informacja prasowa

Zasięg: 164 727, średni open rate 27,27.

Dzień Ziemi w muzeum geologicznym PIG-PIB

W wydarzeniu wzięły udział jednostki podległe: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Parki Narodowe, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych. Na stoisku edukacyjnym Ministerstwa odbyły się warsztaty kreatywne, na których można było nadać rzeczom drugie życie lub stworzyć własną torbę ekologiczną. Ponadto odwiedzający stoisko mogli nagrać lub napisać na dużym płótnie życzenia dla Ziemi. Osoby, które wzięły udział w aktywnościach na naszym stoisku, otrzymały sadzonki roślin antysmogowych i sezonowe owoce.

Zgodnie z informacją organizatorów, zasięg wydarzenia obejmował 1700 uczestników bezpośrednich. Działania promocyjne MKiŚ – artykuł na stronie [www](http://www.poleco.pl) (181 odsłon) oraz posty w mediach społecznościowych miały łącznie 17 792 wyświetleń. Zasięg postów w mediach społecznościowych miał łącznie 17 242 odbiorców.

Warsztaty pn. „Dziennikarstwo w erze zmiany klimatu”

5-6 grudnia 2024 r. w Warszawie odbyły się warsztaty pn. „Dziennikarstwo w erze zmiany klimatu”. Wydarzenie skierowane było do przedstawicieli mediów – wydawców, dziennikarzy, prezenterów, a także studentów dziennikarstwa. Informację o konferencji wraz z zaproszeniem opublikowano na stronie MKiŚ, a także rozesłano do dziennikarzy i wydawców. W warsztatach wzięło udział 30 osób.

Spotkania Ministerstwa Klimatu i Środowiska z organizacjami pozarządowymi

Organizowane w ramach realizacji wytycznych z Wieloletniego programu współpracy Ministra Klimatu i Środowiska z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2021-2025. Na spotkanie zgłosiło się ponad 200 osób z organizacji pozarządowych z czego do udziału dopuszczono 171 osób (zainteresowanie spotkaniem było większe niż możliwości zgromadzenia osób w wynajętym obiekcie). W spotkaniu ostatecznie udział wzięło 120 osób z organizacji trzeciego sektora.

W trakcie rozmów podsumowano pracę resortu w mijającym roku i omówiono plany na przyszłość. Przedmiotem panelu merytorycznego była dezinformacja klimatyczna, kwestie ważne dla nadchodzącej polskiej prezydencji w Radzie UE oraz Strategiczny plan działań dla edukacji ekologicznej. Dużą część czasu poświęcono na wymianę poglądów i zadawanie pytań.

W obu transmisjach osiągnięto następujące wskaźniki:

Wyświetlenia: 225

Unikalni widzowie: 377

Działania promujące w mediach społecznościowych łączny zasięg 1119.

27. Piknik Naukowy

Wzorem lat ubiegłych, MKiŚ wzięło udział w 27. Pikniku Naukowym organizowanym przez Polskie Radio i Centrum Nauki Kopernik. Wydarzenie odbyło się 15 czerwca 2024 roku na Stadionie PGE Narodowym w Warszawie. Ta edycja Pikniku Naukowego odbywała się pod hasłem „Nie do wiary!”, którego celem było ukazanie spektakularnego, zaskakującego, czasem wręcz nieprawdopodobnego oblicza nauki. Ministerstwo zorganizowało w Strefie

Cywilizacji wspólne stoisko edukacyjne, łączące tematykę niesamowitych zastosowań energii jądrowej oraz warsztatów z zakresu GOZ (gospodarki o obiegu zamkniętym), no waste i poszerzania wiedzy ekologicznej.

W części stoiska zorganizowanej przez MKiŚ odwiedzającym Piknik zaproponowano:

1) Warsztaty „Zaprojektuj swoją eko torbę”

Malowanie toreb ekologicznych flamastrami / pastelami do tkanin – szablony z motywami zwierząt i roślin do szybkiego naniesienia na materiał.

2) Warsztaty „Nie do wiary”

Warsztaty ekologiczne z przygotowania ekokosmetyków oraz ekologicznych środków czystości („nie do wiary”, że w prosty sposób można zastąpić produkty z drogerii tzw. domową chemią).

3) Quiz wiedzy ekologicznej wraz z kołem fortuny, prowadzony przez przedstawicieli Młodzieżowej Rady Klimatycznej.

Na potrzeby wydarzenia przygotowano materiały edukacyjno-informacyjne przeznaczone dla osób odwiedzających stoisko MKiŚ:

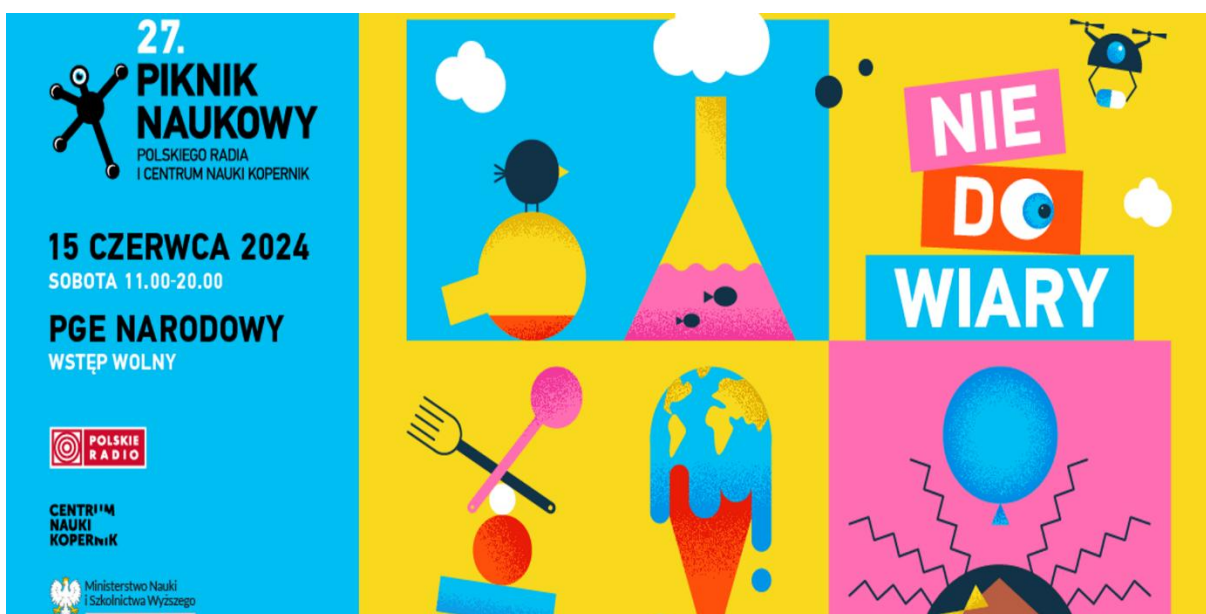
- 1000 bawełnianych plecako-toreb z logo MKiŚ i NFOŚiGW;
- 1000 kompletów puzzli edukacyjnych z wizerunkiem motyla – niepylaka apollo (wyprodukowane wcześniej, na potrzeby innego wydarzenia);
- sezonowe owoce w drewnianych skrzyniach – 100 kg;
- 200 sadzonek roślin antysmogowych wraz z ich aranżacją jako ścianka:

a) bluszcz,

b) areka,

c) paproć Nephrolepis.

W tej edycji Pikniku Naukowego według organizatorów stacjonarnie wzięło udział ok. 36 tysięcy osób, w tym ok. 2200 uczestników aktywności na stoisku MKiŚ i 7112 odbiorców pośrednich (promocja)

11.2. Przykładowe działania edukacyjno-informacyjne skierowane do pracowników i realizowane przez Pełnomocnika ds. EMAS

EMASowy Quiz nt. segregacji odpadów

W który wzięło udział ponad 100 pracowników Ministerstwa, co pokazuje duże zaangażowanie i zainteresowanie systemem EMAS i działaniami edukacyjnymi, które mu towarzyszą.

Poniżej pytania i prawidłowe odpowiedzi:

1. Ile przypadało średnio zebranych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca Polski w 2022?
➤ 355 kg.
2. Co oznacza symbol trzech strzałek ułożonych w trójkąt na opakowaniu?
➤ Opakowanie nadaje się do recyklingu.
3. W 2022 r. zebrano/odebrano w Polsce:
➤ Ok 13,4 mln ton odpadów komunalnych.
4. Do niebieskiego pojemnika na papier nie można wrzucać:
➤ Kartonu po soku lub mleku.
5. Co należy zrobić, jeśli w danym opakowaniu występują różne rodzaje materiałów (np. szkło i metal)?
➤ Oddzielić materiały i wrzucić je do odpowiednich pojemników.
6. Co możemy wrzucić razem z plastikiem do żółtego pojemnika?
➤ Puszki po napojach.
7. Do zielonego pojemnika możemy wrzucić?
➤ Szklane opakowania po kosmetykach.
8. Co to jest „PSZOK”?
➤ To punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, gdzie można oddać odpady problematyczne, np. elektrośmieci.
9. Czego nie możemy wrzucać do pojemnika na bioodpady?
➤ Brudnych ręczników papierowych.
10. Dlaczego niektóre odpady, takie jak szkło żaroodporne, nie mogą być wrzucane do pojemników na szkło?
➤ Ponieważ mają inny skład chemiczny i nie nadają się do recyklingu razem ze zwykłym szkłem.

Szkolenie - Jak chronić nasze wody - planowanie globalne, działanie lokalne

- Woda jest nie tylko zasobem, ale przede wszystkim elementem ekosystemów.
- Należy chronić i oceniać nie tyle jakość samej wody, co strukturę i funkcjonowanie całego ekosystemu (stan wód).
- Ochrona wód możliwa jest jedynie w połączeniu z działaniami prowadzonymi na lądzie.
- Utrzymanie dobrego stanu jezior, wymaga min. 100 m strefy ochronnej wzdłuż linii brzegowej jeziora wolnej od zabudowy.
- Głównym zagrożeniem dla ekosystemów wodnych od ok. 100 lat pozostaje proces nasilonej eutrofizacji.
- Zmienia się rodzaj i nasilenie źródeł biogenów i przyczyn przeżyźnienia.
- Rośnie świadomość problemu zasolenia i zanieczyszczeń chemicznych, jak również roli przekształceń hydromorfologicznych.

Warsztaty - Jak właściwie segregować odpady

- Recykling pozwala na oszczędność energii, surowców i środowiska naturalnego.
- Recykling wszystkich odpadów komunalnych w 2021 r. wyniósł ok 26%
- Zgodnie z GUS w 2022 r. na jednego mieszkańca kraju średnio przypadało 355 kg zebranych odpadów komunalnych, co oznacza spadek o 5 kg w porównaniu z rokiem poprzednim. To także mniej niż średnia unijna. Z danych Eurostat wynika, że statystyczny Europejczyk wytwarza rocznie około 530 kg odpadów komunalnych (dane za 2021 r.).
- Każda wykorzystana ponownie szklana butelka to oszczędność energii potrzebnej do oświetlenia pokoju żarówką przez 4 godziny.
- Dzięki recyklingowi zmniejszamy zużycie surowców, których zasoby są ograniczone i emisję szkodliwych substancji do środowiska.
- Szkło i aluminium podlegają recyklingowi w 100%, można je też przetwarzać nieskończoną ilość razy.
- Z 35 popularnych butelek PET można wyprodukować bluzę z polaru.
- Plastik może być przetwarzany na innego rodzaju ubrania specjalistyczne lub sportowe, powstają z niego także namioty, plecaki czy buty.
- Torebka foliowa - rozkłada się około 100-400 lat.
- Z 1 tony folii można zrobić ponownie 55 550 toreb na zakupy.
- Energia odzyskana z jednej torby plastikowej to 10 minut świecenia 60-watowej żarówki.

Wykłady - Gospodarka o obiegu zamkniętym

To model produkcji i konsumpcji, który polega na dzieleniu się, pożyczaniu, ponownym użyciu, naprawie, odnawianiu i recyklingu istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe. W ten sposób wydłuża się cykl życia produktów. W praktyce oznacza to ograniczenie odpadów do minimum. Kiedy cykl życia produktu dobiega końca, surowce i odpady, które z niego pochodzą, powinny zostać w gospodarce, dzięki recyklingowi. Można je z powodzeniem wykorzystać ponownie, tworząc w ten sposób dodatkową wartość.

Szkolenie - Zrównoważony Rozwój i Gospodarka ESG

- Transformacja energetyczna w drodze do neutralności klimatycznej UE.
- Wzrost zapotrzebowania i kierunki zużycia energii elektrycznej w Polsce.
- Struktury wytwarzania energii elektrycznej w Polsce.
- Technologie zero- lub niskoemisyjne.
- Technologie CCUS sposobem na realizację globalnych celów klimatycznych.
- Emisje z produkcji przemysłowej.

Szkolenie - Oszczędzanie energii

- Projekt Doradztwa Energetycznego 2.0.
- Stan prawny dotyczący cen energii.
- Sposoby oszczędzania energii.
- Ograniczenie strat energii w biurze i w domu.
- Etykieta energetyczna.
- Programy wsparcia.

Spotkanie - Co z tymi zakrętkami?

Założenie – skoro butelki i zakrętki są najczęściej spotykane na plażach to rozwiązanie tego problemu znacząco zmniejszy zanieczyszczenie.

Efekt - cele w zakresie selektywnego zbierania butelek z tworzyw sztucznych (w Polsce cel zostanie zapewniony przez system kaucyjny), trwałe złączenie zakrętki z pojemnikiem na napój, w tym butelką (wobec której wprowadzono cele w zakresie selektywnego zbierania).

Greening of public administration in Poland

Działania promujące system EMAS w ramach polskiej Prezydencji. Przedstawienie optymalnego narzędzia do zazieleniania administracji publicznej w Unii Europejskiej, poprzez dzielenie się dobrymi praktykami środowiskowymi realizowanymi przez MKiŚ w ramach funkcjonującego w organizacji systemu EMAS. Promowanie polskich rozwiązań na arenie międzynarodowej, spotkało się z dużym zainteresowaniem i nawiązano współpracę w tym zakresie.

Kampania wewnętrzna dotyczą celów środowiskowych na kolejny rok

Informacje wraz z opisem pracownicy otrzymali mailowo, za pośrednictwem EZD, publikowano ją również w intranecie. Dodatkowo, aby utrwalić zagadnienie, przez dłuższy czas jako wygaszacze na ekranach komputerów pojawiały się różne grafiki prezentujące cele środowiskowe dla MKiŚ oraz najważniejsze wewnętrzne kampanie realizowane w ramach systemu EMAS.

12. Działania EMAS w obszarze ochrony środowiska i klimatu oraz kształtowania i korzystania ze środowiska

Jak zaznaczono wcześniej, Polityka środowiskowa MKiŚ jest w dużej mierze realizowana nie tylko poprzez prowadzenie działań edukacyjnych, ale również poprzez ustanawianie wymagań prawnych w obszarze ochrony, kształtowania i korzystania ze środowiska, które dotyczą całego kraju. Należy jednak zauważyć, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest tylko jednym z ogniw pośrednich w kształtowaniu wymagań prawnych oraz postaw prośrodowiskowych w społeczeństwie. Zanim nowe wymagania prawne lub ich zmiana zostaną wdrożone, trwa proces legislacyjny, prawo stanowi Sejm RP. Oznacza to, że

ostateczna postać przepisów uchwalonych przez Sejm, podpisanych przez Prezydenta RP, może różnić się od wersji proponowanej przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Zadaniem Ministra Klimatu i Środowiska jest m.in. zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Państwa, dlatego też realizowana jest polityka zrównoważonego rozwoju z zachowaniem ojczystych zasobów przyrodniczych i polskiego krajobrazu. Minister odpowiada także za racjonalną gospodarkę leśną i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych. Dlatego też na bieżąco Ministerstwo Klimatu i Środowiska podejmuje się realizacji długo- i krótkofalowych działań legislacyjnych, umożliwiających właściwą ochronę i optymalne korzystanie ze wszystkich elementów środowiska.

W odniesieniu do obszarów ujętych jako strategiczne z punktu widzenia deklaracji ujętych w naszej Polityce, pracownicy Ministerstwa Klimatu i Środowiska podejmują szereg inicjatyw, które mają na celu zapewnienie zrównoważonego korzystania ze środowiska. Przykładów takich działań jest wiele, a najważniejsze z nich dotyczą m.in.: prowadzenia polityki w zakresie zmian klimatu, czy licznych działań na rzecz poprawy jakości wszystkich komponentów środowiska, wspierania roli sektora publicznego w przechodzeniu na gospodarkę o obiegu zamkniętym zgodne z obecnymi wyzwaniami środowiskowymi, czy walki z nielegalnym handlem gatunkami zwierząt zagrożonych wyginięciem.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest instytucją szanującą dorobek pokoleń Polaków w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego, propaguje wiedzę w zakresie jego zachowania i rozwoju.

Znaczące aspekty środowiskowe są identyfikowane dzięki prowadzonej w sposób zgodny z określonymi procedurami analizie bezpośredniego i pośredniego wpływu instytucji na środowisko.

Na co dzień staramy się stosować i zachęcać innych do wprowadzania „Dobrych praktyk środowiskowych”. Poniżej przykłady:

- Stosowanie artykułów promocyjnych oraz opakowań wykonanych z materiałów ekologicznych i biodegradowalnych.
- Rezygnacja z gadżetów dedykowanych tylko danemu wydarzeniu, które potem trudniej jest rozdysponować.
- Zamawianie produktów w opakowaniach zbiorczych i ograniczanie do minimum produktów pakowanych pojedynczo.
- Stosowanie produktów wielokrotnego użytku lub z materiałów biodegradowalnych.
- Wyeliminowanie stosowania plastikowych produktów.
- Ograniczanie do minimum używania materiałów takich jak ulotki promocyjne, plakaty, informatory – w formie papierowej.
- Zamieszczanie informacji na tablicach kredowych lub sucho ściernalnych.
- Promowanie wydarzeń za pomocą stron internetowych, mediów społecznościowych, TV, czy radia.
- Zapewnienie podczas wydarzeń odpowiedniej ilości oznakowanych pojemników na odpady, zgodnie z obowiązującym system selektywnego zbierania odpadów oraz zorganizowanie zgodnego z obowiązującymi przepisami odbioru odpadów.
- W przypadku konkursów, czy loterii, zamiast tradycyjnych nagród w formie gadżetów, czy przedmiotów, proponuje się wykorzystywanie innych form niematerialnych, jak np.: nagrody w postaci elektronicznych biletów wstępu na różnego rodzaju wydarzenia, przedmioty pochodzące z recyklingu, przedmioty wielokrotnego użytku lub przedmioty używane, ale niezniszczone, sadzonki drzew, krzewów, roślin oczyszczających powietrze, zestawy ziół czy przypraw, przetwory sezonowe, miody itp.
- Oferowanie w ramach cateringu posiłków zrobionych z lokalnych i sezonowych produktów oraz włączenie do oferty menu dużej ilości posiłków wegetariańskich i wegańskich.

- Jeśli przepisy dotyczące bezpieczeństwa na to pozwalają to należy podawać lub sprzedawać napoje w butelkach szklanych (zwrotnych).
- Ewentualne zapewnienie fontann wody pitnej.
- W przypadkach spotkań np. z udziałem dzieci, stosowanie wyłącznie naczyń jednorazowych biodegradowalnych lub wytworzonych z papieru ekologicznego i nadających się do ponownego recyklingu.
- Sprowadzenie do minimum ilości niezbędnego jedzenia/posiłków.
- Dekorowanie pomieszczeń z wykorzystaniem materiałów wielokrotnego użytku.
- Realizacja wszystkich dostaw poza godzinami szczytu oraz przy użyciu w jak największym stopniu pojazdów elektrycznych i hybrydowych.
- Zachęcanie uczestników i osób pracujących przy wydarzeniu, do korzystania ze zbiorowego transportu czy przyjazdu rowerem lub hulajnogą oraz zapewnienie informacji o takiej możliwości.
- Odpowiedni wybór lokalizacji wydarzenia.
- Jeśli to możliwe zrekompensowanie środowisku emisji związanych z organizacją i przeprowadzeniem wydarzenia poprzez np. zalesienie.
- Ograniczenie zanieczyszczenia hałasem i światłem.
- Stosowanie w zamówieniach publicznych klauzul środowiskowych (zielonych zamówień).
- Papier ekologiczny (w 100% pochodzący z recyklingu).
- Centralny wydruk, druk dwustronny.
- Elektroniczny obieg dokumentów.
- Energooszczędne oświetlenie.
- Wynajem samochodów elektrycznych.
- Umowy z wykonawcami (zapoznanie się i zastosowanie Polityki Środowiskowej, zobowiązania do zagospodarowania odpadów).
- Wymagania dotyczące certyfikatów i standardów (wymogi energetyczne).
- Procedury zamówień publicznych.

To tylko wycinek szerokiego spektrum naszych działań związanych ze statutową działalnością ministerstwa.

13. Kontakt w Ministerstwie Klimatu i Środowiska

Przedstawicielem Ministerstwa Klimatu i Środowiska w sprawach systemu zarządzania środowiskowego jest:

dr inż. Agnieszka Tomaszewska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa
tel.: +48 22 36 92 498
e-mail: agnieszka.tomaszewska@mos.gov.pl

Uwaga:

W celu zadośćuczynienia zasadzie ograniczania zużycia zasobów, niniejsza Deklaracja środowiskowa jest dostępna na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska – <https://www.gov.pl/web/klimat> (zakładka <https://www.gov.pl/web/klimat/emas-w-ministerstwie>).

dr inż. Agnieszka Tomaszewska
Pełnomocnik
ds. Zarządzania Środowiskowego
w Ministerstwie Klimatu i Środowiska

14. Ważność Deklaracji środowiskowej

OŚWIADCZENIE WERYFIKATORA ŚRODOWISKOWEGO W SPRAWIE CZYNNOŚCI WERYFIKACYJNYCH I WALIDACYJNYCH

Centrum Certyfikacji Jakości Wojskowej Akademii Technicznej reprezentowane przez Dyrektora Joannę Jasińską (nazwisko), o numerze rejestracji weryfikatora środowiskowego EMAS **PL-V-0002** akredytowany(-a) lub licencjonowany(-a) w odniesieniu do zakresu **84.1** (kod NACE) oświadcza, że przeprowadził(-a) weryfikację, czy obiekt(-y) lub cała organizacja, o których mowa w deklaracji środowiskowej/~~uaktualnionej~~—~~deklaracji~~—~~środowiskowej~~(*) organizacji **Ministerstwo Klimatu i Środowiska** (nazwa) o numerze rejestracji (jeśli jest dostępny) **PL 2.14-003-30** spełnia wszystkie wymogi rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. dotyczące dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

Podpisując niniejszą deklarację oświadczam, że:

- weryfikacja i walidacja zostały przeprowadzone w pełnej zgodności z wymogami rozporządzenia (WE) nr 1221/2009,
- wyniki weryfikacji i walidacji potwierdzają, że nie ma dowodów na brak zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi dotyczącymi środowiska,
- dane i informacje zawarte w deklaracji środowiskowej/~~zaktualizowanej~~—~~deklaracji~~—~~środowiskowej~~(*) organizacji/~~obiektu~~(*) dają rzetelny, wiarygodny i prawdziwy obraz całej działalności organizacji/~~obiektu~~(*) w zakresie podanym w deklaracji środowiskowej.

Niniejszy dokument nie jest równoważny z rejestracją w EMAS. Rejestracja w EMAS może być dokonana wyłącznie przez organ właściwy na mocy rozporządzenia (WE) nr 1221/2009. Niniejszego dokumentu nie należy wykorzystywać jako oddzielnej informacji udostępnianej do wiadomości publicznej.

Sporządzono w Warszawie dnia 13.05.2025 r.

DYREKTOR
Centrum Certyfikacji Jakości
Wydziału Bezpieczeństwa, Logistyki
i Zarządzania WAT
dr inż. Joanna JASIŃSKA

15. Spis rysunków

RYSUNEK 1. OBRYŚ I POŁOŻENIE MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA NA MAPIE - LOKALIZACJA PRZY ULICY WAWELSKIEJ 52/54, 00-922 WARSZAWA.....	6
RYSUNEK 2. HIERARCHIA DOKUMENTACJI SYSTEMU EKOZARZĄDZANIA I AUDYTU EMAS W MKiŚ... ..	11

16. Spis tabel

TABELA 1. ZATRUDNIENIE W MINISTERSTWIE KLIMATU I ŚRODOWISKA NA PRZESTRZENI LAT 2020 2024	6
TABELA 2. CELE ŚRODOWISKOWE MKiŚ NA OKRES 2022-2024 R.	20
TABELA 3. ZUŻYCIE ENERGII PRZEZ MKiŚ W LATACH 2020-2024	24
TABELA 4. EMISJA CO ₂ W LATACH 2020-2024	25
TABELA 5. ZUŻYCIE PALIWA PRZEZ SAMOCHODY OSOBOWE MKiŚ W LATACH 2020-2024	26
TABELA 6. ZUŻYCIE WODY WODOCIĄGOWEJ I OLIGOCENSKIEJ W LATACH 2020-2024	27
TABELA 7. ODPADY WYTWORZONE W LATACH 2021-2024.	30
TABELA 8. ODPADY W PRZELICZENIU NA 1 PRACOWNIKA W LATACH 2021-2024.....	31
TABELA 9. WYDRUK PAPIERU 2021-2024	31
TABELA 10. CERTYFIKATY POTWIERDZAJĄCE NASADZENIA DRZEW	32

Screeny materiałów promocyjnych,
opublikowanych na:
• Facebooku - post

